

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 17/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä huhtikuuta 2013 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi (HE 20/2013 vp).

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt lakialoitteen Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta (LA 4/2012 vp — Lea Mäkipää /ps), joka on lähetetty valiokuntaan 14 päivänä maaliskuuta 2012.

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti ympäristövaliokunta on antanut asiasta lausunnon (YmVL 7/2013 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Esa Härmälä ja hallitusneuvos Arto Rajala, työ- ja elinkeinoministeriö
- markkinaoikeustuomari Jaakko Ritvala, markkinaoikeus
- ryhmäpäälikkö Simo Nurmi, Energiamarkkinavirasto
- apulaisjohtaja Valtteri Virtanen ja lakimies Jukka Kaakkola, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- johtaja Risto Leukkunen, Huoltovarmuuskeskus

- energiainsinööri Kalevi Luoma, Suomen Kuntaliitto
- teknologiapäälikkö Seppo Hänninen, Teknologian tutkimuskeskus VTT
- Tornio ManGa LNG -hankkeen projektipäälikkö Tuomo A. Rytkölä
- toimitusjohtaja Tapani Liuhala ja viestintäjohtaja Heini Kuusela-Opas, Elenia Oy
- toimitusjohtaja Jukka Ruusunen ja johtaja Jussi Jyrinsalo, Fingrid Oyj
- yhteiskuntasuhdejohtaja Esa Hyvärinen, Fortum Oyj
- johtaja Ari Koponen, Fortum Sähkön siirto Oy
- liiketoiminnan suunnittelujohtaja Christer Paltschik, Gasum Oy
- toimitusjohtaja Risto Harjanne, Helen Sähköverkko Oy
- toimitusjohtaja Risto Pietilä, Infratek Finland Oy
- johtaja Jukka Kaarre, Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sähkö
- toimitusjohtaja Ari Tolonen, Landis+Gyr Oy
- toimitusjohtaja Arto Gylén, PKS Sähkön siirto Oy
- toimitusjohtaja Mikko Rintamäki, Suomen ElFi Oy
- toimitusjohtaja Perttu Rinta, Suur-Savon Sähkö Oy
- toimitusjohtaja Juha Lindholm, Vatajankosken Sähkö Oy
- Finanssialan Keskusliiton rahoitusyhtiöjohtokunnan puheenjohtaja, toimitusjohtaja Vesa Kantee, Handelsbanken Rahoitus Oyj

- sähköverkkotoimialan johtaja Kenneth Hänninen, johtava asiantuntija Pertti Lindberg ja neuvontalakimies Eeva Kurkirinne, Energia-teollisuus ry
 - ekonomisti Martti Luukko, Kuluttajaliitto — Konsumentförbundet ry
 - hallituksen jäsen Tony Eklund, Paikallisvoima ry
 - toimitusjohtaja Hannu Kauppinen, Suomen Kaasuyhdistys ry
 - hallituksen varajäsen Olli Hagqvist, Suomen Tuulivoimayhdistys ry
 - professori Jarmo Partanen, Lappeenrannan teknillinen yliopisto.
- Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
- oikeusministeriö
 - sisäasiainministeriö
 - maa- ja metsätalousministeriö
 - liikenne- ja viestintäministeriö
 - Finanssivalvonta
 - Haminan Energia Oy
 - Suomen Omakotiliitto ry
 - Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
 - Öljyalan Keskusliitto ry
 - Suomen Biokaasuyhdistys ry
 - professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sähkömarkkinalaki, laki maakaasumarkkinalain muuttamisesta, laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta sekä laki Energiamarkkinavirastosta. Nykyinen sähkömarkkinalaki ja Energiamarkkinavirastosta annettu laki vastaavasti kumottaisiin. Lisäksi esitykseen sisältyvät ehdotukset neljän lain muuttamisesta.

Esityksen päätavoitteena on panna täytäntöön Euroopan unionin kolmannen energian sisämarkkinapakettin vaatimat muutokset sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön. Toisena keskeisenä tavoitteena on sähköjakelun nykyisen varmuuden ja palvelujen tason nostaminen suurhäiriötilanteissa maaseututaajamissa ja haja-asutusalueella vastaamaan jakeluverkkojen asiakkaiden ja yhteiskunnan toimintojen kasvaneita vaatimuksia. Edelleen tavoitteena on ajanmukaistaa vaikeaselkoinen ja osittain vanhentunut sähkömarkkinoita sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa koskeva lainsäädäntö.

Sähkömarkkinalaissa säädettäisiin kantaverkonhaltijan omistuksen eriyttämisestä. Kantaverkonhaltijan omistuksen eriyttämistä koskevien säännösten noudattamista valvottaisiin kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevassa menettelyssä. Sähkömarkkina-

lakiin esitetään sisällytettäväksi kantaverkon määritelmä sekä säännös järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan vastuualueesta. Lisäksi ehdotetaan täsmällisempiä säännöksiä kantaverkon kehittämisestä ja kantaverkonhaltijan investointisuunnitelmien laatimisen avoimuudesta.

Esityksellä edistettäisiin pääsyä sähkö- ja maakaasuverkkoihin. Sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmää esitetään laajennettavaksi käsittämään useamman voimalaitoksen yhteiset liittymisjohdot. Esityksellä helpotettaisiin yritysten ja yrittäjien sähkönhankinnan kilpailuttamismahdollisuuksia kiinteistöissä, joissa kiinteistönhaltija on rajoittanut sähkön myymisen pelkästään kiinteistönhaltijan osoittamalle taholle. Maakaasumarkkinalakiin lisättäisiin säännökset uusiutuvista energialähteistä olevan kaasun verkkoon pääsystä.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi säännökset sähköverkkojen toimitusvarmuuden parantamisesta ja sähköverkonhaltijoiden varautumisen tehostamisesta. Jakeluverkko olisi suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että jakeluverkon vikaantuminen myrskyn tai lumikuorman seurauksena ei aiheuttaisi asemakaava-alueella asiakkaalle yli kuusi tuntia kestäväää sähkönjakelun keskeytystä eikä muulla alueella yli 36 tuntia kestäväää keskeytystä. Saariston osalta voitaisiin noudattaa paikallisiin olosuhte-

siin perustuvaa toimitusvarmuutta. Jakeluverkonhaltijan olisi täytettävä vaatimukset portaittain 15 vuoden kuluessa. Myös kantaverkolle ja suurjännitteisille jakeluverkoille asetettuja toimitusvarmuuden vaatimuksia täsmennettäisiin. Sähköverkonhaltijoille säädettäisiin yleinen varautumisvelvoite normaaliolojen häiriötilanteiden sekä poikkeusolojen varalle. Jakeluverkonhaltijoille asetettaisiin lisäksi velvollisuus antaa asiakkailleen tietoa sähköjakelun häiriön kestosta ja sähköjen palautumisesta. Asiakkaille sähkökatkoista maksettavia vakiokorvauksia ehdotetaan korotettaviksi.

Esityksessä ehdotetaan täsmennyksiä sähköä ja maakaasua käyttävien kuluttajien oikeuksiin. Sähkönmyyjän vaihtamista esitetään helpotettavaksi poistamalla jakeluverkonhaltijalta mahdollisuus periä maksu ylimääräisestä mittarinluvusta. Jakeluverkonhaltijoiden sekä sähkön ja maakaasun vähittäismyyjien edellytettäisiin antavan lisäinformaatiota asiakkailleen sopimuksia tehtäessä sekä asiakkaille lähetettävissä laskuissa ja katkaisuvaroituksissa. Esityksessä ehdotetaan muutoksia myös energialaskutukseen. Laskutuksessa oleva virhe katsottaisiin palvelun virheeksi. Ennakkomaksujen tulisi vastata riittävästi arvioitua todennäköistä kulutusta. Kuluttajille tulisi tarjota erilaisia maksutapavaihtoehtoja sähkölaskujen maksamiseen. Sopimussuhteen päättyessä loppulasku tulisi toimittaa asiakkaalle kuuden viikon kuluessa. Maakaasumarkkinalakiin esitetään lisättäväksi säännös maakaasun käyttäjän oikeudesta saada käyttöönsä omat kulutustietonsa.

Maakaasumarkkinalakiin esitetään lisättäväksi säännökset maakaasuvarastojen ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten haltijoiden velvoitteista ja näiden laitosten palveluiden käyttöoikeudesta sekä toiminnanharjoittajien valvonnasta. Maakaasun siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamiseksi tulisi tehdä erillinen toimitusvarmuusarviointi, jos siirtoverkonhaltija tulisi kolmansista maista olevien henkilöiden määräysvaltaan. Säännöksen noudattamista valvottaisiin siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevassa menettelyssä.

Energiamarkkinaviraston tehtävät, toimivaltuudet ja riippumattomuus yhdenmukaistettaisiin unionin lainsäädännön vaatimusten mukaisiksi. Lisäksi lainsäädäntöön sisällytettäisiin säännökset sähkö- ja maakaasumarkkinalainsäädännön rikkomisen seurauksena määrättävästä seuraamusmaksusta. Ehdotetuissa laeissa annettaisiin säännökset sähkön- ja maakaasunmyyjien energiantoimitussopimuksia ja energiahjonnannaisiin liittyviä liiketoimia koskevien tietojen säilyttämisestä sekä toimivaltuudet valvontaviranomaisten valvontayhteistyöhön.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa.

Lakialoite

Aloitteessa ehdotetaan sähkömarkkinalain muuttamista siten, että sähkökäyttäjien oikeutta vahingonkorvauksiin parannetaan tilanteissa, joissa sähköntoimituksen keskeytymisestä aiheutuu heille vahinkoa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta esittää, että lakiehdotukset hyväksytään hallituksen esityksen pohjalta ja lakialoite hylätään.

Lähtökohdat

Kyseessä on laaja uudistus, jonka keskeiset aineelliset säännökset kohdistuvat kahteen pää-

asialliseen kokonaisuuteen. Nämä ovat EU:n ns. kolmannen energian sisämarkkinapakettin¹ kansallinen täytäntöönpano ja sähköverkkojen toimitusvarmuuden parantaminen siten, että säh-

¹ sisältää vuonna 2009 annetut sähkö- ja maakaasudirektiivit

könjakelu voidaan nykyistä paremmin taata myös suurhäiriötilanteissa.

Kokonaisuutena arvioiden valiokunta pitää sääntelyn tavoitteita ja toteutuslinjauksia kannattavina. Valiokunta on kuitenkin tehnyt useita yksittäisiä muutosesityksiä, joista keskeisimmät kohdistuvat toimitusvarmuutta koskevaan sääntelyyn. Muutosten avulla pyritään erityisesti rajaamaan esityksen kustannusvaikutuksia.

Sisämarkkinapaketti

Esityksen sisältämät keskeiset EU-sääntelyyn liittyvät muutokset kohdistuvat kantaverkkoa sekä vähittäismyyntiä ja jakelua koskevaan sääntelyyn. Esityksessä muun muassa säännellään sähkön kantaverkon omistuksen eriyttämisestä sekä määritellään kantaverkko ja verkon kehittämisvastuut. Maakaasumarkkinalakiin tehtävillä muutoksilla mm. helpotetaan biokaasun verkkoonpääsyä. Myös sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa tehostetaan säätämällä Energiamarkkinavirastolle kattavat toimivaltuudet. Lisäksi parannetaan kuluttajien oikeuksia mm. laskutukseen liittyviltä osin.

Komissio on nostanut Suomea vastaan kaksi sisämarkkinapaketin kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvää kannetta². Merkittävä osa valiokunnan esittämistä muutoksista liittyy kanteissa yksilöityjen puutteiden poistamiseen. Muutoksia on kuvattu tarkemmin yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Kantaverkon määritelmä

Sisämarkkinapaketin voimaansaattamiseen liittyvänä kysymyksenä talousvaliokunnan käsitellessä on noussut erityisesti esille ehdotettu kantaverkon määritelmä (1. lakiehdotuksen 31 §). Voimassa oleva sähkömarkkinalakimme ei sisällä vastaavaa määritelmää. Talousvaliokunta toteaa, että tarve erottaa kanta- ja alueverkot selkeästi toisistaan on ilmeinen. Nykyinen epäselvä tilanne on aiheuttanut useita tulkintaongelmia. Yksiselitteistä määritelmää tarvitaan myös, jotta kantaverkkotoimintaan kohdistuvat sähkö-

markkinadirektiivin velvoitteet voidaan saattaa voimaan.

Valmistelun yhteydessä on tullut esille erilaisia näkemyksiä siitä, miten tulee käsitellä säteittäisiä 220 ja 400 kilovoltin kaikkein järeimpiä johtoja, jotka yhdistävät jakeluverkon kantaverkkoon. Hallituksen esityksen mukaan kaikki tällaiset verkkoja toisiinsa yhdistävät, sekä rengaskäytössä olevat että säteittäiset johdot kuuluvat kantaverkkoon, jos niiden jännitetaso ylittää 110 kilovoltia. Osa asiantuntijoista on katsonut, että vain rengaskäytössä olevat johdot tulisi sisällyttää määritelmän piiriin.

Määritelmän katteella on merkitystä paitsi kehittämisvastuiden kannalta myös verkosta koituvien kustannusten jakautumisen kannalta. Kantaverkon kustannuksista vastaavat kaikki sähkönkäyttäjät, kun taas alueverkon kustannuksiin osallistuvat vain asianomaiseen verkkoon liittyneet asiakkaat. Lakiehdotuksen välittömänä vaikutuksena noin 14 johtoa (pituus yhteensä 320 kilometriä) poistuisi kantaverkosta ja tilalle tulisi yhteensä 3 johtoa (yhteispituus noin 200 kilometriä). Arviona on, että pidemmällä aikavälillä suuret kulutuskeskittymät tulevat asteittain liitetyiksi kantaverkkoon.

Saadun selvityksen perusteella talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä ehdotetussa muodossaan perusteltuna. Kantaverkon tulee mahdollisimman kattavasti yhdistää suuret kulutus- ja tuotantokeskittymät tasapuolisesti koko Manner-Suomen alueella. Kantaverkon laajuuteen tehtävistä muutoksista päätettäisiin tapauskohtaisesti. Tehtävien muutosten on perustuttava kantaverkon määrittelyperiaatteisiin ja kantaverkonhaltijan tekemään kansalliseen verkkosuunnitelmaan sekä sitä tarkentaviin alueellisiin verkkosuunnitelmiin. Energiamarkkinaviraston vastuulla on valvoa verkon kehittämissuunnitelmia ja puuttua tarvittaessa lakiin perustumattoihin hankkeisiin.

Laskutus

Sähkö- ja maakaasumarkkinadirektiivit edellyttävät, että asiakkaille tarjotaan erilaisia maksuvaihtoehtoja. Esityksessä on ehdotettu (1. lakiehdotuksen 57 ja 68 § sekä 2. lakiehdotuksen

² asiat C-109/13 ja C-111/13

4 luvun 3 §), että pakollisina vaihtoehtoina tulee tarjota ainakin laskutusjakson mukaiseen kulutukseen perustuva vaihtoehto sekä kuluttajan arvioituun todennäköiseen vuotuisen sähkönkulutukseen perustuviin tasasuuruksiin maksu-eriin pohjautuva vaihtoehto. Ensin mainittu vaihtoehto on jo laajasti käytössä, ja valiokunta katsoo, että ajantasaiseen sähkönkulutuksen seurantamahdollisuuteen liitettynä tämä vaihtoehto tukee hyvin mm. energian säästölle ja energiatehokkuuden lisäämiselle asetettuja tavoitteita. Tasasuuruksiin maksu-eriin perustuvan laskutuksen avulla on haluttu erityisesti ottaa huomioon sähkölämmittäjien sähkönkulutuksessa tapahtuvat merkittävät vaihtelut lämmitystarpeen mukaan. Osalla kuluttajia on ollut vaikeuksia varautua talvikauden suuriin sähkölaskuihin.

Esityksen lähtökohta on sinänsä perusteltu. Asian käsittelyn yhteydessä on kuitenkin tullut esille, että pakollinen tasalaskutus saattaa edellyttää merkittäviä investointeja sähköyhtiöiden tietojärjestelmiin ja aiheuttaa hyötynsä nähden suhteettomia kustannuksia. Samoin on todettu, että tasalaskutusta käyttäviä asiakkaita on suhteellisen vähän ja heidän tarpeensa voidaan ottaa huomioon muillakin tavoin. Valiokuntakäsittelyn yhteydessä on tuotu esille mm. mahdollisuus sähköyhtiöiden ja luottolaitosten väliseen yhteistyöhön, joka mahdollistaisi kustannuksiltaan kohtuullisemmat tasalaskutusta vastaavat ratkaisut.

Jotta tasalaskutuksesta ei aiheutuisi turhia asiakkaiden maksettaviksi tulevia kuluja, talousvaliokunta esittää, että laskutussäännöstä muutetaan siten, että kuluttajien valinnanmahdollisuus edelleen turvataan. Valiokunnan muutosehdotuksissa otetaan tasapainoisesti huomioon niin asiakkaiden, yhtiöiden kuin EU-sääntelynkin asettamat tarpeet. Muutoksenkin jälkeen kuluttajille tulisi tarjota erilaisia maksutapoja, mutta pakolliset maksutapavaihtoehdot poistettaisiin säännöksistä. Tarjotuissa vaihtoehtoissa ei saisi olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapapalveluista voitaisiin periä asiakkailta maksuja. Tällöin maksutapojen ehdoissa voitaisiin myös huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta aiheutuvien kustan-

nusten kohtuulliset erot. Kohtuuttomana maksujen kustannusten erona pidettäisiin myös sellaista tilannetta, jossa asiakkailta perityt maksut muodostaisivat suuruutensa vuoksi tosiasiallisen esteen maksutavan käyttämiselle. Syrjivää olisi esimerkiksi maksun asettaminen vain osalle maksutavoista.

Toimitusvarmuus

Suomen sähköverkkojen toimitusvarmuustaso on kansainvälisesti vertaillen erinomaisella tasolla. Toisaalta Energiamarkkinaviraston tilaston mukaan sähkönjakelun keskeytysajat ja keskeytysmäärät eivät ole lainsäädäntötoimenpiteistä ja sääntelyn kannustimista huolimatta juurikaan vähentyneet 2000-luvulla. Viime vuosina koetut sään ääri-ilmiöt ovat lisäksi tuoneet esille verkon haavoittuvaisuuden. Hallituksen esityksessä on kuvattu joulukuussa 2011 Lounais- ja Etelä-Suomea koetelleiden myrskyjen aiheuttamia tuhoja ja tästä koituneita, pisimmillään 15 vuorokauden mittaisia sähkökatkoja.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on estää vastaavanlaiset pitkät sähkön toimitushäiriöt ja saattaa näin maamme eri osat tasavertaiseen asemaan sähkön toimitusvarmuuden kannalta. Toimitusvarmuus paranisi erityisesti maaseututajamissa ja haja-asutusalueella.

Talousvaliokunta pitää sääntelyn tavoitteita kannatettavina. Pitkistä sähkön jakelukatkoksista koituu yhä sähköriippuvaisemmassa yhteiskunnassa huomattavia taloudellisia kustannuksia sekä sähkön käyttäjille että yhteiskunnalle laajemminkin. Toisaalta toimitusvarmuuden merkittävä parantaminen edellyttää myös osin huomattavia investointeja. Valiokunta esittää jäljempänä muutoksia, joilla tavoitteiden toteuttamisen edellyttämiä kustannuksia voidaan rajata ja kohtuullistuttaa.

Sään ääri-ilmiöt

Toimitusvarmuuden parantamiseen liittyvät esitykset perustuvat siihen oletamaan, että koetut sään ääri-ilmiöt tulevat jatkumaan ja mahdollisesti jopa lisääntymään. Alan tutkimustyö tukee tätä oletamaa.

Metsiin kohdistuvien tuuliriskien on arvioitu kasvavan Suomessa. Tosin muutossignaalit maailmalaajuisia ilmastomalleja ja keskiarvoja käytettäessä ovat nykyisissä tutkimuksissa pieniä³. Keskiarvojen käyttöön liittyy kuitenkin suuri epävarmuus, ja on mahdollista, että tulokset tuuliriskeistä saattavat olla aliarvioituja⁴. Yhdistämällä tuulen voimistuminen roudan vähenemiseen ja vaihteleviin lumikuormiin saadaan selkeä kuva siitä, että puiden kaatumis- ja katkeamisriskit tulevat säilymään tai jopa kasvamaan maamme etelä-, länsi-, keski- ja itäosissa aina vuosisadan puoliväliin saakka. Pohjoisessa riskit kasvavat tutkimusten mukaan selvemmin vuosisadan puolivälin jälkeen.⁵

Tutkimusten mukaisesti Suomessa on jo nähtävissä lämpötilan kohoaminen, mikä puolestaan viivästyttää talven alkamista ja routautumista. Roudan syvyyksien ja routaisen ajan keston arvioidaan vähenevän. Lisäksi on viitteitä siitä, että kelirikon mahdollisuus kasvaa, jolloin puiden korjuu ja mm. myrskyjen jälkiraivaus voivat muuttua hankalammiksi, kun maaperä ei kannaa. Ilmaston lämpenemisen myötä Suomen metsien kasvu kiihtyy⁶. Lisäksi mitä pidemmäksi kasvukausi muuttuu, sitä herkemmin myös lehtipuut kaatuvat tai katkeavat myrskyissä. Tällä voi olla vaikutusta myrskytuhojen määriin erityisesti maan etelä- ja länsiosissa. Yksittäisten talvien lumikuormien arvioidaan lähivuosisikymmeninä voivan olla suuria Suomen etelä-, keski- ja itäosissa, vaikka lumisuus näillä alueilla keskimäärin väheneekin ilmaston lämmitessä⁷.

Talousvaliokunta katsoo, että tutkimustulokset tukevat ehdotetun sääntelyn tarvetta.

Jakeluverkon toiminnan laatuvaatimukset

Jakeluverkon toimitusvarmuuden kehittämistä säädetään 1. lakiehdotuksen 51 §:ssä⁸. Se täydentää lain 19 §:ssä säädettyä verkon kehittämisvelvollisuutta, joka kattaa varautumisen kaikkiin normaaleihin ilmastollisiin häiriöihin (esim. sateet, tulvat ja meriveden nousu). Ehdotuksen 51 §:ssä asetetaan erityinen vaatimus varautua myrskyn ja lumikuorman aiheuttamaan verkon vikaantumiseen siten, etteivät sähkökatkot muodostu pykälässä säädettyjä aikarajoja pidemmiksi. Sääntely koskee siten vain tuuleen ja lumeen perustuvia sääilmiöitä, mutta ei esimerkiksi epätavallisen voimakasta jäätävää sadetta. Jälkimmäisen poissuljennalla on pyritty vähentämään uudesta sääntelystä koituvia kustannuksia. Mikäli jäätävä sade sisällytettäisiin sääntelyn kanteeseen, edellyttäisi se lähes täydellisen maakaapeloinnin toteuttamista.

Säännöksen mukaisesti tuulesta ja lumesta aiheutuviin sääilmiöihin tulee varautua niin, ettei sähköjakelun keskeytys muodostu asema-kaava-alueella yli 6 tuntia ja muualla yli 36 tuntia kestäväksi. Loppukäyttäjän oikeus vakiokorvaukseen sähköjakelun tai sähkötoimituksen keskeytymisestä alkaisi kuitenkin jo 12 tunnin keskeytyksen jälkeen (100 §).

Korkeiden laatuvaatimusten asettaminen tulee edellyttämään merkittäviä investointeja jakeluverkkoon. Kuten hallituksen esityksessä on todettu (s. 100/I), verkonhaltijat voivat itse päättää, millä keinoin he täyttävät asetetut kriteerit. Valiokunta painottaa, ettei sääntely edellytä johtojen kaapelointia, vaikkakaan niiltä ei voitane puuvaltaisimmilla alueilla täysin välttyä. Muita, kustannuksiltaan huomattavasti huokeampia keinoja velvoitteiden täyttämiseksi johtojen rakentaminen tienvarteen, maastokatkaisijoiden sekä automatiikan ja kauko-ohjattavien erottimien lisääminen, varayhteyksien rakentaminen sekä

³ Gregow, H., Ruosteenoja, K., Pimenoff, N. and Jylhä, K. 2012. Changes in the mean and extreme geostrophic wind speeds in Northern Europe until 2100 based on nine global climate models. *International Journal of Climatology*, 32, 1834–1846. doi: 10.1002/joc.2398

⁴ Gregow, H. 2013. Impacts of strong winds, heavy snow loads and soil frost conditions on the risks to forests in Northern Europe. PhD thesis. Finnish Meteorological Institute contributions, 94, pp. 178

⁵ Gregow, H., Peltola, H., Laapas, M., Saku, S., Venäläinen, A. 2011. Combined occurrence of wind, snow loading and soil frost with implications for risks to forestry in Finland under the current and changing climatic conditions. *Silva Fennica*, 45(1), 35–54

aggregaattien ja varavoiman käyttö. Erilaiset toteuttamistavat liittyvät kehittämissuunnitelmiin, joita käsitellään jäljempänä. Energiamarkkinavirasto voi osaltaan edistää tehokkaimpien toteutustapojen käyttämistä asettamiensa tehostamistavoitteiden avulla (3. lakiehdotuksen 10 §).

Arviot esityksen aiheuttamien investointikustannusten määrästä vaihtelevat huomattavasti hallituksen esityksen noin 3,5 miljardista eurosta aina 5,5 miljardiin euroon. Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut, että toimitusvarmuuden parantamisesta aiheutuu sähkönkäyttäjien maksamaan kokonaishintaan noin 8–10 prosentin keskimääräinen korotuspaine. Kustannusten nousu tapahtuisi asteittain esityksen mukaisen 15 vuoden siirtymäajan turvin.

Verkon kehittämistarpeet vaihtelevat eri puolilla Suomea ja siten myös kustannukset jakautuvat loppukäyttäjille eri tavoin. Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut, että siirtohintojen korotuspaine on keskimääräistä suurempi 24 jakeluverkonhaltijalla⁹. Kun keskimääräiseksi korotukseksi on arvioitu 1,2 senttiä kilowattitunnilta, saattaa korotus muodostua osalle sähkönkäyttäjistä noin 4,5 snt/kWh suuruiseksi. Valiokuntakäsittelyn aikana onkin tuotu voimakkaasti esille huoli siitä, että sääntely saattaa nostaa huomattavasti sähkön hintaa osalla kuluttajista. Asiakaskohtaisia kustannuksia lisää se, että merkittävä osa verkon kehittämistarpeista kohdistuu alueisiin, joilla välimatkat ovat pitkät ja sähkönkäyttäjää on vähän. Maksajien määrään suhteutetut kustannukset voivat näin muodostua huomattaviksi.

Syntyviä investointikustannuksia kompensoivat esityksen merkittävät suorat ja välilliset hyödyt sähkönjakelun keskeytysten aiheuttamien

kustannusten ja haittojen vähentyessä merkittävästi. Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut, että 15 vuoden siirtymäajalla ja olettaen, että toimitusvarmuuden taso pysyisi nykyisenä, erilaisista keskeytyshaitoista koituu noin 3 miljardin euron kustannukset. Valiokunnan ehdottamat merkittävät siirtymäaikapidennykset huomioon ottaen esityksen kustannuksia kompensoiva vaikutus nousee huomattavasti edellä mainittua korkeammaksi. Suorien vaikutusten ohella on otettava huomioon, että esitys parantaa välillisesti myös mm. tietoliikenneyhteyksien toimivuutta, sillä tietoliikenteen tukiasemien edellyttämä sähkönsaanti kyetään laatuvaatimukset täyttämällä turvaamaan huomattavasti nykyistä varmemmin.

Esityksen kiistattomista hyödyistä huolimatta talousvaliokunta suhtautuu esitettyihin korkeisiin kustannusnousuarvioihin vakavasti. Vaikka otetaan huomioon, että kustannukset nousevat eniten siellä, missä toimitusvarmuuskin kohenee eniten ja myös hyödyt ovat näin suurimmat, on valiokunta pyrkinyt esityksissään ottamaan käyttöön kaikki keinot, joilla kustannusrasitetta voidaan vähentää tinkimättä esityksen tavoitteista. Näitä keinoja ovat siirtymäaikojen huomattava pidentäminen (1. lakiehdotuksen 119 §), laatuvaatimuskriteerin soveltamisalaan tehtävät rajaukset (1. lakiehdotuksen 51 §) ja edellä jo selostetut, laskutussääntöihin tehtävät muutokset (1. lakiehdotuksen 57 ja 69 § sekä 2. lakiehdotuksen 4 luvun 3 §).

Laatuvaatimusten soveltamisala. Laatuvaatimusten soveltamisalaa rajataan esityksessä jo siten (1. lakiehdotuksen 51 §:n 2 momentti), että saarien osalta voitaisiin tietyin kriteerein soveltaa alemmaa varautumistasoa. Tämän lisäksi ta-

⁶ Peltola, H., Ikonen, V-P., Gregow, H., Strandman, H., Kilpeläinen, A., Venäläinen, A., Kellomäki, S. 2010. Impacts of climate change on the forest dynamics and timber production with implications on the regional risks of wind-induced damage to forests in Finland. *Forest Ecology and Management*, 260 (5), 833–845 ja Ruuhela, R. (toim.) 2012: Miten väistämättömään ilmastonmuutokseen voidaan varautua? — yhteenveto suomalaisesta sopeutumistutkimuksesta eri toimialoilla. MMM:n julkaisuja 6/2011

⁷ Kilpeläinen, A., Gregow, H., Strandman, H., Kellomäki, S., Venäläinen, A. ja Peltola, H. 2010. Impacts of climate change on the risk of snow-induced forest damage in Finland. *Climatic Change*, 99 (1–2), 193–209 ja Gregow vrt. alaviite 5

⁸ Suurjännitteisen jakeluverkon toiminnan laatuvaatimuksia säännellään erikseen (1. lakiehdotuksen 50 §).

⁹ Jakeluverkonhaltijoita on yhteensä 85.

lousvaliokunta pitää saadun selvityksen perusteella tarkoituksenmukaisena rajata verkon toimitusvarmuuskriteerien ulkopuolelle sellaisen käyttöpaikan, jonka osalta laatuvaatimusten täyttämisen edellyttämät investoinnit olisivat poikkeuksellisen suuret sen vuoksi, että käyttöpaikka sijaitsee harvaan asutulla seudulla ja etäällä muista käyttöpaikoista. Lisäksi edellytyksenä olisi, että käyttöpaikan sähkönkulutus on ollut jo useamman vuoden ajan (3 edellistä kalenterivuotta) hyvin vähäistä (enintään 2 500 kilowattituntia vuodessa). Kumpaakin 2 momentin poikkeusmahdollisuutta voitaisiin käyttää vain asemakaava-alueen ulkopuolella sijaitsevien käyttöpaikkojen osalta.

Valiokunnan muutosesityksen avulla voidaan välttää sellaisten investointien tekeminen, joista aiheutuva kustannus ei ole järkevässä suhteessa investoinnilla saataviin hyötyihin. Rajaus kohdistuisi tyypillisesti vapaa-ajan asuntoihin. Asetettava vuotuinen energiankulutusraja takaisi, ettei rajauksen piiriin päädy sähkölämmitteisiä vakituksessa käytössä olevia käyttöpaikkoja. Muutos ei heikennä näiden käyttöpaikkojen sähkön laatua, vaan sen tulee olla saman standardin (SFS-EN 50160) mukaista kuin muilla käyttöpaikoilla. Verkonhaltijaa sitoisi yleinen verkon kehittämisvelvollisuus (1. lakiehdotuksen 19 §) myös näiden käyttöpaikkojen osalta. Poikkeuskriteerien käyttö olisi tuotava esille kehittämissuunnitelmassa (1. lakiehdotuksen 52 §), jolloin Energiamarkkinavirasto voi tarvittaessa ottaa sen soveltamiseen kantaa.

Kehittämissuunnitelma. Jakeluverkon toimitusvarmuuden tason parantamista valvottaisiin jakeluverkon kehittämissuunnitelman avulla (1. lakiehdotuksen 52 §). Suunnitelman, jota päivitetään vähintään kahden vuoden välein, tulee sisältää ne toimenpiteet, joilla jakeluverkonhaltija täyttää 51 §:ssä asetetun toimitusvarmuustason siirtymäajan puitteissa (119 §). Energiamarkkinavirasto valvoo suunnitelmien lainmukaisuutta, ja sillä on oikeus tarvittaessa vaatia muutoksia suunnitelmaan. Energiamarkkinaviraston tähän liittyvän päätöksen laiminlyönnistä

voi seurata seuraamusmaksu (3. lakiehdotuksen 16 §).

Verkon kehittämistyö tapahtuu siten tiiviisti viranomaisvalvonnassa.

Siirtymäajat. Toimitusvarmuuden tason nostamiseen liittyvän kustannusrasitteen kohtuullistamisen kannalta on olennaista, että kustannukset voidaan jaksottaa pidemmälle aikavälille. Esityksessä (1. lakiehdotuksen 119 §) on jo ehdotettu suhteellisen pitkiä siirtymäaikoja. Siirtymäajat on jaksotettu (50 % ja 75 % velvoitteesta täytetty) siten, että Energiamarkkinavirasto voi varmistua investointien tasaisesta etenemisestä.

Saadun selvityksen perusteella talousvaliokunta pitää perusteltuna, että siirtymäaikoja jatketaan painavista ja erittäin painavista syistä edellyttäen, että jakeluverkonhaltija osoittaa Energiamarkkinavirastolle joutuvansa 51 §:n vaatimusten vuoksi muuttamaan keskimääräistä enemmän ilmajohtoja maakaapeleiksi sekä uusiin ennen aikaisesti jakeluverkkoaan. Siirtymäaikoja esitetään pidennettäväksi siten, että vähintään 75:tä prosenttia jakeluverkon käyttäjistä koskevaa täytäntöönpanoaikaa voidaan pidentää painavista syistä kahdella vuodella (enintään 31.12.2025 asti) ja erittäin painavista syistä viidellä vuodella (enintään 31.12.2028 asti). Velvoitteen täysimääräistä täytäntöönpanoaikaa esitetään pidennettäväksi painavista syistä neljällä vuodella (enintään 31.12.2032 asti) ja erittäin painavista syistä kahdeksalla vuodella (enintään 31.12.2036 asti). Puolet verkon käyttäjistä tulisi saada kriteerit täyttävän verkon piiriin hallituksen esityksen mukaisesti eli viimeistään 31.12.2019.

Maakaasumarkkinat

Esityksellä luodaan edellytykset uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuottajien verkkoon liittämiseksi sekä heidän tuottamansa kaasun siirtämiseen kaasunkäyttäjille. Talousvaliokunta pitää muutosta erittäin kannattavana.

Yksittäisenä maakaasumarkkinalakiin liittyvänä kysymyksenä talousvaliokunta nostaa esille lain 1 luvun 3 §:n 16 kohdan tulkinnan. Lain-

kohdassa määritellään nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteisto. Määritelmän sisältö vastaa täysin maakaasun sisämarkkinadirektiivissä olevaa sääntelyä, joka on jossain määrin tulkinnanvarainen. Lakiehdotuksen tarkoituksena on, että nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksia koskevia säännöksiä ei sovelleta sellaisiin laitoksiin, jotka eivät liity maakaasuverkkoon. Ne ovat tällöin luonteeltaan maakaasun käyttökohteita.

Ympäristövaliokunnan lausunto

Ympäristövaliokunta on käsitellyt lausunnoissaan esitystä oman toimialansa puitteissa ja todennut, että esityksen välittömät ympäristövaikutukset ovat vähäiset. Ympäristövaliokunta toteaa, että välillisesti sähkömarkkinalainsäädännöllä saattaa olla huomattava vaikutus esimerkiksi sähkön pientuotannon edistämiseen ja siten uusiutuvan energian edistämiseen osana energia- ja ilmastopolitiikkaa. Sekä välittömiin että välillisiin ympäristövaikutuksiin olisi tullut kiinnittää esityksessä enemmän huomiota.

Talousvaliokunta yhtyy ympäristövaliokunnan näkemykseen pientuotannon verkkoonpääsymahdollisuuksien tärkeydestä. Jo voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa verkkoonpääsyn, mutta tarvetta on kehittää toimivat menettelytavat, jotka edistävät toimintaa. Pientuotannon edistämiseen liittyvää sääntelyä ei ole aikataulusyistä pystytty sisällyttämään käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen, mutta uuden sääntelyn valmistelutyö on parhaillaan käynnissä.

Lopuksi

Valiokunta on edellä kiinnittänyt erityistä huomiota toimitusvarmuusvelvoitteista aiheutuviin kustannuksiin ja pyrkinyt eri tavoin vähentämään osalle kuluttajia ja yrityksiä koituvaa kustannusten nousupainetta. Energiamarkkinaviraston tehtävänä on seurata, että siirtotariffit ovat kustannusvastaavia ja esimerkiksi asiakasryhmittäiset erot perusteltuja.

Valiokunta edellyttää, että sääntelyn vaikutuksia seurataan tarkoin. Jotta kustannusvaiku-

tusten arviointi on systemaattista ja kattavaa, Energiamarkkinaviraston tulee sähkömarkkinalain mukaista valvontatehtäväänsä toteuttaessaan seurata verkonhaltijoiden erilaisista lähtötilanteista aiheutuvaa siirtomaksujen alueellista kehitystä ja raportoida seurannan tulokset työ- ja elinkeinoministerille säännöllisin väliajoin. Raportoinnin tulee kattaa ainakin tiedot siirtomaksujen eroista sekä niihin liittyvistä verkon kehittämiskuluista. Mikäli seuranta osoittaa, että sääntely aiheuttaa kohtuutonta vääristymää eri alueiden välisiin energian hintoihin, valtioneuvoston tulee ryhtyä tarvittaviin korjaaviin toimiin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Sähkömarkkinalaki

3 §. Määritelmät. Pykälän määritelmiä täydennetään uusilla, sähkömarkkinadirektiivin 2 artiklan 1 ja 21 kohtien edellyttämällä sähköntuotannon ja vertikaalisesti integroituneen yrityksen määritelmillä. Sääntelyä on muutettu komission nostamassa rikkomuskanteessa¹⁰ edellytetyllä tavalla.

Pykälän 29 kohtaan (HE:n 27 kohta) on lisäksi tehty korjaus säädösviittaukseen.

7 §. Kantaverkonhaltijaa koskevat lisävaatimukset. Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti, jolla pantaisiin täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin 9 (7) artiklan säännös. Säännöksellä rajoitettaisiin kantaverkkotoiminnoista vastaavan henkilöstön siirtämistä vertikaalisesti integroituneen yrityksen muihin osiin kantaverkonhaltijan eriyttämisen yhteydessä. Säännöksen soveltaminen rajoittuisi siten vain kantaverkonhaltijan perustamiseen tai eriyttämisen toteuttamisvaiheeseen. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen säännöksen täytäntöönpanon.

¹⁰ asia C-109/13; kanne nostettu 11.3.2013

24 §. *Verkkopalvelujen myyntiehtoja ja hinnoittelua koskevat yleiset säännökset.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi virke, jolla pantaisiin täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin liitteen I 1 kohdan d alakohdan 5. virkkeen säännös. Säännöksellä edellytettäisiin, että verkkonhaltijan ja vähittäismyyjän kuluttajille suunnatut myyntiehdot on muiden vaatimusten ohella esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen säännöksen täytäntöönpanon.

Täydennyksenä säännöksen yksityiskohtaisiin perusteluihin (s. 82) valiokunta toteaa, että verkkonhaltijan tulonmuodostuksen tulisi olla riittävä myös verkon kehittämisen rahoittamiseen. Koska investointihankkeet ovat pitkäaikaisia ja yksittäiset hankkeet kustannuksiltaan suuria, saattaa tulo-rahoinnin riittävyyttä olla aiheellista arvioida pidemmällä aikavälillä. Talousvaliokunta toteaa, että verkkonhaltijan tulee täyttää koko toimintansa ajan sähkömarkkinalain 6 §:ssä säädetyt vaatimukset. Säännöksen mukaisesti verkkonhaltijalla on muun muassa oltava taloudelliset edellytykset kannattavaan sähköverkkotoimintaan. Myös tämän vaatimuksen täyttäminen saattaa käytännössä edellyttää jopa oman pääoman lisäämistä.

28 §. *Verkonhaltijan varautumissuunnittelu.* Pykälässä säädetään uudesta verkkonhaltijan vastuulla olevasta varautumissuunnittelusta.

Säätelyn tarkoituksena on varmistaa, että ennalta kattavasti suunnitellaan, miten sekä normaalioloissa että valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa tapahtuvissa häiriötilanteissa menetellään. Suunnittelun tavoitteena on turvata sähkönjakelun mahdollisimman häiriötön jatkuminen. Valiokunta on tehnyt pykälän 1 momenttiin täsmennyksiä, joiden tavoitteena on selkeyttää edellä mainittua tavoitetta. Suunnitelma tulisi päivittää vähintään kerran kahdessa vuodessa ja silloin, kun olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Lisäksi talousvaliokunta esittää lakiin lisättäväksi uuden siirtymäsäännöksen (125 §), jossa säädetään ensimmäisen varautumissuunnitelman laatimisajankohdasta.

29 §. *Verkonhaltijan yhteistoimintavelvollisuus häiriötilanteissa.* Pykälässä säädetään uudesta verkkonhaltijaa koskevasta yhteistoimintavelvollisuudesta. Säännöksen perusteluissa (s. 85/I) todetaan, että varautumisvelvoite sisältäisi velvoitteen järjestää toimiva yhteys (erillinen viestiyhteys) toiminta-alueensa pelastusviranomaisiin, poliisiin, tieviranomaisiin ja esimerkiksi teleyrityksiin ja muihin infrastruktuurin haltijoihin. Säätely kattaa ehdotetussa muodossaan kaikki verkkonhaltijat.

Talousvaliokunta toteaa, että näin kattavan velvoitteen toteuttaminen voi muodostua kantaverkkoyhtiölle sekä kustannuksiltaan että järjestelyiltään kohtuuttoman raskaaksi. Kantaverkkoyhtiöllä on mahdollisuus käyttää häiriötilanteissa Virve-viranomaisverkkoa, jonka avulla keskeinen yhteydenpito voidaan turvata. Valiokunta esittääkin, että säännöksen 2 momentti rajataan koskemaan vain jakeluverkonhaltijoita.

49 §. *Sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittäminen.* Pykälässä säädetään järjestelmävastaavana olevan jakeluverkkoyhtiön vastuulla olevasta sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämisestä. Ehdotuksen mukaan pykälässä tarkoitettut tehtävät rahoitetaan maksuilla, joita järjestelmävastaava kantaverkonhaltija on oikeutettu keräämään kantaverkkopalvelun ja tasepalvelun käyttäjiltä.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna, että järjestelmävastaavalla kantaverkonhaltijalla on mahdollisuus periä kertyneet kustannukset kyseisen tiedonvaihtopalvelun käyttäjiltä. Näitä tiedonvaihtopalvelun käyttäjiä voivat olla kaikki sähkökaupan ja taseselvityksen osapuolet eli osapuolet, jotka lähettävät, välittävät ja vastaanottavat sähkökauppaan ja taseselvitykseen liittyvää tietoa. Valiokunta onkin laajentanut säätelyn katetta siten, että kaikki palvelunkäyttäjät tulevat maksusäätelyn piiriin.

51 §. *Jakeluverkon toiminnan laatuvaatimukset.* Pykälässä säädetään jakeluverkon toiminnan laatuvaatimuksista. Jakeluverkonhaltijoille asetetaan velvoittavat sähkönjakelun keskeytyksen aikarajat, joiden puitteissa verkonhaltijan on saatettava verkko toimintakuntoon myös myrskyn tai lumikuorman aiheuttaessa vikaantumisen. Aikarajat tulevat ohjaamaan jakeluverkkojen suunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa.

Pykälän 2 momentissa säädetään laatuvaatimusten soveltamisalaan tehtävistä poikkeuksista. Esityksen mukaisesti saarien osalta voitaisiin tietyin kriteerein soveltaa alemmaa varautumistasoa.

Edellä yleisperusteluissa todetuista syistä talousvaliokunta esittää, että verkon toimitusvarmuuskriteerien ulkopuolelle rajataan sellaiset käyttöpaikat, joiden osalta laatuvaatimusten täyttämisen edellyttämät investoinnit olisivat poikkeuksellisen suuret sen vuoksi, että käyttöpaikka sijaitsee harvaan asutulla seudulla tai etäällä muista käyttöpaikoista ja sen sähkönkulutus on ollut jo useamman vuoden ajan (3 edellistä kalenterivuotta) hyvin vähäistä (enintään 2 500 kilowattituntia vuodessa). Kumpaakin 2 momentin poikkeusmahdollisuutta voitaisiin käyttää vain asemakaava-alueen ulkopuolella sijaitsevien käyttöpaikkojen osalta.

Pykälään liittyy siirtymäsäännös (119 §), johon valiokunta esittää jäljempänä muutoksia.

54 §. *Sähkönjakelupalvelujen aikajaotus jakeluverkossa.* Pykälässä ehdotetaan uutta, voimassa olevaa lainsäädäntöä täydentävää säännöstä, jonka mukaisesti jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkossaan loppukäyttäjille yleisen aikajaotuksen mukaisia sähkönjakelupalveluja. Säännöksen tavoitteena on turvata erilaisille käyttäjille monipuoliset jakelupalvelut ja estää palvelujen yksipuolistuminen esimerkiksi pelkästään kiinteään maksuun perustuvaan jakeluhintaan. Näin pyritään osaltaan turvaamaan muun muassa energiatehokkuuden lisäämistavoitteiden mukaiset palvelut.

Talousvaliokunta pitää säännöksen tavoitetta perusteltuna, mutta katsoo, että se voidaan muuttaa yleisempään muotoon ja jättää markki-

noille mahdollisuus kehittää erilaisia palveluja. Tarkoituksena on, että erilaisille käyttäjäryhmille (teollisuus, palvelut, maatalous ja kuluttajat) on tarjolla näiden tarpeita vastaavia jakeluverkon siirtotuotteita. Myös käyttäjäryhmien sisällä on erilaisia tarpeita (esim. sähkölämmittäjät). Palveluissa tulee ottaa huomioon myös esimerkiksi pienimuotoisen sähköntuotannon edellyttämät siirtotuotteet.

55 §. *Etäisyydestä riippumaton sähkönjakelun hinnoittelu jakeluverkossa.* Valiokunta ei esitä muutosta asianomaiseen pykälään, mutta ehdottaa, että säännöksen osalta annetaan voimassa olevaa sääntelyä vastaava siirtymäsäännös. Tältä osin ehdotusta on käsitelty tarkemmin jäljempänä uuden 124 §:n yhteydessä.

57 §. *Jakeluverkonhaltijan laskutus jakeluverkossa.* Pykälässä säädetään asiakkaiden laskutuksesta.

Valiokunta esittää, että edellä yleisperusteluissa todetuista syistä pykälän 2 momenttia muutetaan siten, että siitä poistetaan maininnat pakollisista maksutavoista. Edelleen kuluttajille tulisi tarjota erilaisia maksutapoja. Tarjotuissa vaihtoehtoissa ei saisi olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapapalveluista voitaisiin periä asiakkailta maksuja. Tällöin maksutapojen ehdoissa voitaisiin myös huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Kohtuuttomana maksujen kustannusten erona pidettäisiin myös sellaista tilannetta, jossa asiakkailta perityt maksut muodostaisivat suuruutensa vuoksi tosiasiallisen esteen maksutavan käytämiselle. Syrjivää olisi esimerkiksi maksun asettaminen vain osalle maksutavoista.

Muutoksen myötä tarve esitetylle siirtymäsäännökselle (122 §) poistuu.

67 §. *Toimitusvelvollisuus.* Kuten edellä 24 §:n osalta, pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi virke, jolla pantaisiin täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin liitteen I 1 kohdan d alakohdan 5. virkkeen säännös. Säännöksellä edellytettäisiin, että verkonhaltijan ja vähittäismyyjän kuluttajille suunnatut myyntiehdot on muiden vaatimus-

ten ohella esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen säännöksen täytäntöönpanon.

69 §. Vähittäismyyjän laskutus. Pykälässä säädetään asiakkaiden laskutuksesta.

Vastaavalla tavalla kuin edellä 57 §:n osalta valiokunta esittää, että pykälän 2 momentista poistetaan maininnat pakollisista maksutavoista. Säännöksen soveltamisesta olisi voimassa, mitä edellä on 57 §:n 2 momentin osalta todettu.

Muutoksen myötä tarve esitetylle siirtymäsäännökselle (122 §) poistuu.

88 §. Vahvistusilmoitus. Pykälässä säädettäisiin jakeluverkonhaltijalle ja vähittäismyyjälle asetettavasta velvoitteesta toimittaa loppukäyttäjälle tiedot tehdystä sopimuksesta sekä siihen sovellettavista hinnoista ja muista ehdoista (*vahvistusilmoitus*) tilanteissa, joissa sähköverkosopimusta tai sähköntuotantomuutoksen sopimusta ei ole tehty kirjallisesti. Sääntely vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevaa sähkömarkkinalain 25 e §:ää.

Niiltä osin kuin ehdotettu sääntely kohdistuu elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimukseen, se on osin päällekkäistä kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitetun koti- ja etämyyntiä koskevan sääntelyn kanssa. Valiokunta toteaa, että kuluttajansuojalain mukainen koti- ja etämyyntiä koskeva sääntely on pakottavaa oikeutta, joten pykälään otettavilla viittauksilla on lähinnä informatiivinen merkitys. Ehdotetussa muodossaan sääntely ei täysin vastaa kuluttajansuojalakia.

Pykälän 1 momentissa mainitun peruuttamisoikeuden lisäksi elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoite saattaa kuluttajansuojalain mukaisesti kattaa muitakin seikkoja. Ehdotetun 2 momentin mukaan sopimus katsotaan tehdyksi vahvistusilmoituksen ehdoin, jollei loppukäyttäjä vahvistusilmoituksessa mainitussa huomautusajassa ole käyttänyt peruuttamisoikeuttaan tai ilmoittanut sopijapuolelleen, ettei hän pidä ilmoi-

tusta sopimusta vastaavana. Ilmoitusajan on oltava vähintään kolme viikkoa vahvistusilmoituksen lähettämisestä. Valiokunta toteaa, että peruuttamisoikeuden käyttämistä koskevan maininnan tarkoituksena on selvittää, että kuluttaja-asiakas saattaa käyttää kuluttajansuojalain mukaista 14 päivän peruuttamisoikeutta huomautusajan kuluessa. Ehdotetussa muodossa säännös on epäselvä ja ymmärrettävissä siten, että peruuttamisajan tulisi olla vähintään kolme viikkoa.

Valiokunta esittää, että 1 ja 2 momenttiin tehdään sähkömarkkinalain ja kuluttajansuojalain välistä suhdetta selkeyttävät muutokset. Lisäksi valiokunta on tehnyt 2 momenttiin terminologisen korjauksen.

93 §. Sopimusehtojen muuttaminen. Pykälän 1 momentin 3 kohdan tavoitteena on turvata sähköntuotantomuutoksen oikeus muuttaa toimitusvelvollisuussopimusta. Toimitusvelvollisuussopimukset saattavat olla hyvin pitkäkestoisia, eikä myyjällä ole oikeutta irtisanoa niitä. Ehdotetussa muodossaan muutosperusteita ei voitaisi soveltaa kilpailuihin myyntisopimuksiin, vaan niiden osalta voitaisiin käyttää vain sopimuksen irtisanomista.

Talousvaliokunta pitää tarkoituksenmukaisuus- ja tasapuolisuussyistä perusteltuna, ettei myöskään kilpailun piirissä solmittuja sopimuksia tule aina kyseisten muutostarpeiden ilmetessä irtisanoa ja solmia mahdollisesti uudelleen muutetuin ehdoin. Kilpailun piirissäkin solmitut sopimukset voivat olla pitkäkestoisia, eikä asiakkaankaan edun mukaista ole, että sopimus suoraan irtisanoaan muutostarpeen ilmaantuesssa. Asiakkaalla on sekä toimitusvelvollisuussopimuksen että kilpailun piirissä solmitun sopimuksen osalta oikeus irtisanoa sopimus päättyneen kahden viikon irtisanomisajalla jo ennen muutoksen voimaantuloa, joten muutosperusteen ulottaminen kilpailuihin sopimuksiin ei heikennä asiakkaiden asemaa. Valiokunta pitääkin perusteltuna rajata sopimusten muutosrajotus koskemaan vain määräaikaista kilpailtuja sopimuksia.

97 §. *Virhe.* Pykälässä säädetään sähkönjakeluun, muuhun verkkopalveluun ja sähköntoimitukseen liittyvistä virheistä. Voimassa olevaa sääntelyä laajennetaan mm. siten, että virheenä pidetään myös kuluttajan laskutuksen virheellisyttä tai viivästystä.

Saadun selvityksen mukaan ehdotetun kaltainen laajennus saattaa aiheuttaa ongelman tilanteissa, joissa myyjän laskutus on viivästynyt tai se on virheellinen myyjästä riippumattomasta syystä. Myyjän laskutuksen virheen tai viivästykseen voi aiheuttaa verkonhaltijan tai kolmannen osapuolen virheellinen tai viivästynyt menettely. Esimerkiksi jos verkonhaltija ei toimita myyjälle mittarinlukemia tai toinen myyntiyhtiö ilmoittaa myyjänvaihdon väärään käyttöpaikkaan, saattaa myyjän laskutus viivästyä täysin myyjästä riippumattomasta syystä. Koska myyjällä ei ole sopimussuhdetta vahingonaiheuttaneisiin tahoihin (jakeluverkonhaltija tai virheen tehnyt myyntiyhtiö), ei myyjä voi vaatia sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausta. Jotta myyjä ei edellä selostetulla tavalla joudu kohtuuttomaan vastuuseen laskutuksessa tapahtuneista virheistä, talousvaliokunta esittää, että myyjän vastuuta rajataan. Myyjä ei vastaisi laskutuksessa tapahtuneesta virheestä tai viivästyksestä, jos myyjä voi osoittaa, että virhe tai viivästys on johtunut myyjän vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta tekijästä, jonka seurauksia ei kohtuudella olisi voinut välttää tai estää.

100 §. *Vakiokorvaus sähkönjakelun tai sähkötoimituksen keskeytymisen vuoksi.* Talousvaliokunta esittää, että vakiokorvausten maksamista koskevaa säännöstä muutetaan siten, että jakeluverkonhaltija veloitetaan maksamaan vakio-
korvaukset asiakkailleen ilman eri vaatimusta.

Muutos parantaa asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua ja se on myös kustannustehokkuuden kannalta perusteltu menettelytapa. Useat verkonhaltijat soveltavat tätä jo nyt vapaaehtoisesti toiminnassaan. Mittareiden etäluennan kattava käyttöönotto vuoden 2013 loppuun mennessä mahdollistaa keskeytystietojen automaattisen saannin jakeluverkonhaltijalle.

101 §. *Vastuutahot.* Pykälässä säännellään vastuunjako 97 ja 100 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Talousvaliokunta esittää, että loppukäyttäjän oikeus kohdistaa vaatimuksia jakeluverkonhaltijaan virheellisen tai viivästyneen laskun osalta poistetaan. Jakeluverkonhaltijalla ei pääsääntöisesti ole mahdollisuuksia vaikuttaa myyjän laskutukseen.

103 §. *Sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttäminen loppukäyttäjistä johtuvasta syystä.* Pykälässä säädetään tilanteista, joissa loppukäyttäjän laiminlyönti oikeuttaa keskeyttämään sähkönjakelun tai sähköntoimituksen.

Valiokunta esittää, että pykälään lisätään uusi 3 momentti, jossa otettaisiin huomioon turvallisuusjärjestelyjen edellyttämät erityistilanteet. Uuden momentin mukaisesti sellaisesta kohteesta, jossa onnettomuuksien ehkäisemiseksi vaadittavat turvallisuusjärjestelyt ovat riippuvaisia sähköstä ja jossa sähkönjakelun tai sähköntoimituksen katkaiseminen aiheuttaa sellaisen hallitsemattoman tilanteen, josta aiheutuu onnettomuusvaara, sähkönjakelua tai sähköntoimitusta ei saa maksujen laiminlyönnin vuoksi keskeyttää ennen kuin on kulunut neljä kuukautta laiminlyödyn maksun eräpäivästä. Säännös olisi ehdoton, eikä siitä voisi poiketa sopimuksin.

117 §. *Voimaantulo.* Lakiehdotus on ollut tarkoitus saattaa voimaan ennen syyskuun alkua 2013. Nyttemmin on päätetty, että voimaantulo siirtyy ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013. Pykälän 1 momentin toinen virke on tämän vuoksi tarpeeton, ja se voidaan poistaa.

119 §. *Jakeluverkon toimintavarmuutta koskeva siirtymäsäännös.* Säännöksessä säädettäisiin siirtymäajasta, jonka kuluessa jakeluverkonhaltijan olisi täytettävä jakeluverkon toimintavarmuudelle säädetyt vaatimukset, sekä vaatimusten täytäntöönpanosta.

Edellä yleisperusteluissa todetulla tavalla valiokunta esittää, että siirtymäaikoja voidaan jatkaa painavista ja erittäin painavista syistä edellyttäen, että jakeluverkonhaltija osoittaa Ener-

giamarkkinavirastolle joutuvansa 51 §:n vaatimusten vuoksi muuttamaan keskimääräistä enemmän ilmajohtoja maakaapeleiksi sekä uusiin ennaikaisesti jakeluverkkoon. Siirtymäaikoja esitetään pidennettäväksi siten, että vähintään 75:tä prosenttia jakeluverkon käyttäjistä koskevaa täytäntöönpanoaikaa voidaan pidentää painavista syistä enintään 31.12.2025 asti ja erittäin painavista syistä enintään 31.12.2028 asti. Velvoitteen täysimääräistä täytäntöönpanoaikaa esitetään pidennettäväksi painavista syistä enintään 31.12.2032 asti ja erittäin painavista syistä enintään 31.12.2036 asti.

120 §. Jakeluverkon kehittämissuunnitelmaa koskeva siirtymäsäännös. Pykälässä säädetään ensimmäisen kehittämissuunnitelman (52 §) toimitamisajankohdasta sekä Energiamarkkinaviraston oikeudesta vaatia muutoksia suunnitelmaan.

Kehittämissuunnitelma tullaan laatimaan Energiamarkkinaviraston antamien tarkempien määräysten mukaisesti (52 §:n 4 mom.). Jotta Energiamarkkinavirastolle jäisi kohtuullinen aika määräysten valmisteluun ja verkonhaltijoille riittävä aika valmistella ensimmäinen pitkän aikavälin suunnitelma, talousvaliokunta esittää, että siirtymäaikaa pidennetään kuudella kuukaudella eli 30.6.2014 asti.

122 §. Jakeluverkonhaltijan ja vähittäisyyjän laskutusta koskevat siirtymäsäännökset. Pykälässä säädetään edellä 57 ja 69 §:ssä säädettyjen pakollisten maksutapavaihtoehtojen siirtymäajoista.

Koska valiokunta on ehdottanut, että pakollisia maksutapoja koskeva sääntely poistetaan, ei siirtymäsäännökselle ole enää tarvetta, vaan se esitetään poistettavaksi. Lakiehdotuksen 123 ja 124 § muuttuvat näin 122 ja 123 §:ksi.

125 §. Muutoksenhakua koskeva siirtymäsäännös. Pykälässä säädetään siirtymäsäännöksestä, joka liittyy muutoksenhakuun Energiamarkkinaviraston ennen 1 päivää syyskuuta 2013 tekemästä päätöksestä.

Lakiehdotus on ollut tarkoitus saattaa voimaan ennen syyskuun alkua 2013. Nytemmin

on päätetty, että voimaantulo siirtyy ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013. Pykälä on tämän vuoksi tarpeeton, ja se voidaan poistaa.

124 §. Siirtopalvelujen erillistä hinnoittelua koskeva siirtymäsäännös. (Uusi) Talousvaliokunta esittää, että lakiin lisätään uusi siirtymäsäännös, joka liittyy lakiehdotuksen 55 §:ään. Uuden säännöksen mukaisesti säännöstä siirtopalvelujen erillisestä hinnoittelusta sovelletaan jakeluverkonhaltijan maantieteellisesti toisistaan erillään sijaitseviin vastualueen osiin, jotka on muodostettu 27.12.2004 jälkeen.

Valiokunnan ehdotus vastaa voimassa olevaa sähkömarkkinalain 15 §:n 3 momenttia (1172/2004). Mikäli vastaavanlaista säännöstä ei sisällytetä uuteen lakiin, jouduttaisiin jo tehtyjä erillishinnoittelupäätöksiä purkamaan ja nostamaan asiakashintoja. Valiokunta ei pidä tätä tarkoituksenmukaisena.

125 §. Varautumissuunnitelman laatimista koskeva siirtymäsäännös. (Uusi) Lakiehdotuksen 28 §:ssä on säädetty verkonhaltijan varautumissuunnittelusta ja edellytetty, että verkonhaltija laatii varautumissuunnitelman, joka on toimitettava Huoltovarmuuskeskukselle. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä suunnitelman sisällöstä.

Valiokunta katsoo, että sääntelyn selkeyden ja täsmällisyyden vuoksi on aiheellista säätää siirtymäsäännös, jossa säädetään ensimmäisen varautumissuunnitelman antamisajankohdasta. Valiokunta ehdottaa, että ensimmäinen suunnitelma on toimitettava Huoltovarmuuskeskukselle viimeistään 30.6.2014.

2. Laki maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Johtolause. Johtolauseessa otettaisiin huomioon jäljempänä selostetut muutokset.

1 luvun 3 §. Pykälän määritelmiä täydennettäisiin maakaasumarkkinadirektiivin 2 artiklan 4—6, 16, 18 sekä 33—35 kohtien määritelmillä, joi-

den täytäntöönpanon komissio on rikkomuskanteessaan¹¹ katsonut Suomen laiminlyöneen.

Lisäksi valiokunta on täsmentänyt pykälän 13 kohdassa (HE:n 8 kohta) olevaa määritelmää termisesti valmistettavan biokaasun (synteettinen biokaasu; SBG) osalta.

2 luvun 1 §. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi uusi virke, jolla pannaan täytäntöön maakaasumarkkinadirektiivin 13(2) artiklan säännös. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen säännöksen täytäntöönpanon. Säännöksellä täsmennettäisiin siirtoverkonhaltijan osalta verkon kehittämisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä. Siirtoverkonhaltijan tulisi muun kehittämisvelvollisuuden ohella rakentaa eurooppalaisen siirtojärjestelmän yhdenmaiseksi riittävästi rajat ylittävää siirtokapasiteettia. Rakentamisvelvollisuuden edellytyksenä olisi kuitenkin, että rakentaminen olisi tarpeen taloudelliselta kannalta kohtuullisen ja teknisesti toteuttamiskelpoisen maakaasun kysynnän tyydyttämiseksi ja maakaasun toimitusvarmuuden huomioon ottamiseksi. Eurooppalaisella siirtojärjestelmällä tarkoitettaisiin tässä yhteydessä Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja ETA-valtioiden alueella toimivaa siirtojärjestelmää tai -verkkoa, mutta ei kolmansien maiden alueella toimivaa siirtojärjestelmää tai -verkkoa. Siirtoverkonhaltijan tulisi ennen rakentamista saada hankkeelle lisäksi maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:ssä säädetty hankelupa. Käytännössä myös tässä yhteydessä arvioitaisiin hankkeen tarkoituksenmukaisuus maakaasumarkkinoiden kehittämisen näkökulmasta. Vastaavasti siirtoverkonhaltijan kehittämisvelvollisuus ei koskisi hanketta, jolle ei ole myönnetty lain 6 luvun 5 §:n mukaista hankelupaa.

2 luvun 2 §. Liittämismääräyksiä koskevaa säännöstä täsmennettäisiin maakaasumarkkinadirektiivin 8 artiklan liittämistä koskevaa säännöstä vastaavasti siten, että liittämismääräyksiä koskisi myös maakaasumarkkinadirektiivin tarkoittamia erillisiä linjoja. Muutoksella pantai-

siin osaksi täytäntöön maakaasumarkkinadirektiivin 2 artiklan 18 kohdan määritelmä. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen määritelmää koskevan säännöksen täytäntöönpanon.

2 luvun 4 a §. Uuden infrastruktuurin poikkeuslupamenettelyä koskevaa säännöstä täsmennettäisiin maakaasumarkkinadirektiivin 36 artiklan uutta infrastruktuuria koskevan säännöksen panemiseksi täytäntöön riittävän yksityiskohtaisella tavalla. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen monelta osin direktiivin 36 artiklan täytäntöönpanon.

2 luvun 8 §. (Uusi) Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi virke, jolla pantaisiin täytäntöön maakaasumarkkinadirektiivin liitteen I 1 kohdan d alakohdan 5. virkkeen säännös maakaasuverkonhaltijoiden osalta. Säännöksellä edellytettäisiin, että verkonhaltijan kuluttajille suunnatut myyntiehdot on muiden vaatimusten ohella esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen säännöksen täytäntöönpanon.

2 luvun 14 §. Varastointilaitteiston haltijan ja verkonhaltijan neuvotteluvelvollisuutta koskevaa säännöstä täsmennettäisiin maakaasumarkkinadirektiivin 33(3) artiklan neuvotteluvelvollisuutta koskevaa säännöstä vastaavasti siten, että pykälän 1 momentissa viitattaisiin termiin yhteenliitetty verkko. Muutoksella pantaisiin osaksi täytäntöön maakaasumarkkinadirektiivin 2 artiklan 16 kohdan määritelmä. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen määritelmää koskevan säännöksen täytäntöönpanon.

4 luvun 2 §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi virke, jolla pantaisiin täytäntöön maakaasumarkkinadirektiivin liitteen I 1 kohdan d alakohdan 5. virkkeen säännös maakaasun toimittajien osalta. Säännöksellä edellytettäisiin, että maakaasun toimittajan kuluttajille suunnatut myyn-

¹¹ asia C-111/13; vireille 18.3.2013

tiehdot on muiden vaatimusten ohella esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen säännöksen täytäntöönpanon. Koska 2 §:n säännökset avattaisiin laajemmin kuin hallituksen esityksessä HE 20/2013 vp on esitetty, täsmennettäisiin samalla pykälän terminologiaa ja sääntelyä vastaamaan paremmin hallituksen esityksen kokonaisuutta.

4 luvun 3 §. (Uusi) Pykälän 3 momentissa säädetään asiakkaalle tarjottavista maksutapavaihtoehtoista.

Vastaavalla tavalla kuin edellä 1. lakiehdotuksen 57 ja 69 §:n osalta on todettu, valiokunta esittää, että esitystä muutetaan poistamalla velvoite tarjota pakollisia maksutapavaihtoehtoja. Säännöksen soveltamisessa noudatettaisiin, mitä mainittujen 57 ja 69 §:n osalta on todettu.

Muutoksen myötä tarve esitetylle siirtymäsäännökselle (voimaantulosäännöksen 6 kohta) poistuu.

4 luvun 5 §. Pykälään lisättäisiin uusi sosiaalisia suoritusesteitä koskeva 2 momentti. Vastava säännös sisältyy voimassa olevaan sähkömarkkinalakiin ja 1. lakiehdotukseen. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön maakaasumarkkinadirektiivin 3(3) artiklan säännös, joka edellyttää jäsenvaltioiden säätävän lainsäädännössään heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsitteestä. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen maakaasumarkkinadirektiivin 3(3) artiklan säännöksen täytäntöönpanon.

Muutoksen myötä nykyinen 2 momentti siirtyisi uudeksi 3 momentiksi.

4 luvun 7 §. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin täsmennys, jolla pantaisiin täytäntöön maakaasumarkkinadirektiivin liitteen I 1 kohdan b alakohdan säännös. Säännöksellä edellytettäisiin, että maakaasun toimittajan kuluttajille suunnatut sopimusehtojen muutokset on muiden vaatimusten ohella esitettävä avoimella ja helposti ymmärrettävällä tavalla. Komissio on rikkomus-

kanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen tältä osin säännöksen täytäntöönpanon.

9 luvun 5 §. Uutta infrastruktuurin poikkeuslupamenettelyä koskevaa menettelytapasäännöstä täsmennettäisiin maakaasumarkkinadirektiivin 36 artiklan uutta infrastruktuuria koskevan säännöksen panemiseksi täytäntöön riittävän yksityiskohtaisella tavalla. Komissio on rikkomuskanteessaan katsonut Suomen laiminlyöneen monelta osin direktiivin 36 artiklan täytäntöönpanon.

Voimaantulosäännös. Säännöksen 2 ja 8 kohdassa säädetään muutoksenhakuun liittyvästä voimaantulosta. Esitystä tehtäessä tarkoituksena on ollut, että laki tulee voimaan ennen syyskuun alkua 2013.

Nyttemmin on päätetty, että voimaantulo siirtyy siten, että sen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013. Sekä 2 että 8 kohta ovat tämän vuoksi tarpeettomia, ja ne voidaan poistaa.

Säännöksen 6 kohdassa säädetään pakollisia maksutapavaihtoehtoja koskevasta siirtymäajasta.

Valiokunta on edellä 4 luvun 3 §:n osalta esittänyt, että vaatimus pakollisista maksutapavaihtoehtoista poistetaan. Siirtymäsäännökselle ei ole tämän vuoksi tarvetta, vaan se voidaan poistaa.

3. Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta

3 §. Määritelmät. Säännöksessä olevia määritelmiä on täydennetty sähkömarkkinadirektiivin 2 artiklan 11 kohdan ja maakaasumarkkinadirektiivin 2 artiklan 26 kohdan muun kuin kotitalousasiakkaan määritelmällä. Komissio on rikkomuskanteissaan katsonut Suomen laiminlyöneen sääntelyn täytäntöönpanon tältä osin.

6 §. Energiamarkkinaviraston tehtävät kansallisena sääntelyviranomaisena. Säännöstä täsmennettäisiin, jotta lainsäädäntöömme saataisiin kirjattua sähkömarkkinadirektiivin 37(4) ja maa-

kaasumarkkinadirektiivin 41(4) artikloiden b alakohtien säännökset kansallisen sääntelyviranomaisen tehtävästä päättää toimenpiteistä kilpailun edistämiseksi ja markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi sekä pantua täytäntöön sähkö- ja maakaasumarkkinadirektiivien muun kuin kotitalousasiakkaan määritelmät, joiden täytäntöönpanon komissio on rikkomuskanteissaan katsonut Suomen laiminlyöneen.

10 §. Energiamarkkinaviraston vahvistamat ehdot ja menetelmät. Pykälässä säädetään Energiamarkkinavirastolle kuuluvasta ennakollisesta (vahvistuspäätös) toimivallasta.

Sähkömarkkinadirektiivin 37(8) artikla edellyttää, että "sääntelyviranomaisten on tarjottava tai menetelmiä sekä tasapainottamispalveluja vahvistaessaan tai hyväksyessään varmistettava, että siirto- ja jakeluverkonhaltijoille annetaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä asianmukaisia kannustimia parantaa tehokkuutta, edistää markkinoiden yhdentymistä ja toimitusvarmuutta sekä tukea asiaan liittyviä tutkimustoimia". Lakiesityksessä tämä direktiivin vaatimus on otettu huomioon vain osittain. Talousvaliokunta on täsmentänyt pykälän 4 kohtaa siten, että siinä otetaan huomioon myös markkinoiden edistämiseen kannustavat sekä tutkimustoimintaa tukevat tavoitteet ja niiden määrittämistavat sekä menetelmät, joilla tavoitteita sovelletaan hinnoittelussa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti Energiamarkkinaviraston on vahvistettava menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi *valvontajakson* aikana. Pykälän 3 momentissa puolestaan todetaan, että vahvistuspäätös 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista menetelmistä on voimassa kahden toisiaan seuraavan neljän vuoden pituisen valvontajakson ajan. Edelleen pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 163/I) todetaan, että "ennen uuden valvontajakson alkua Energiamarkkinaviraston tulee valmistella uusi vahvistuspäätösluonnos". Valiokunta toteaa, että pykälän 1 momentin 1 kohtaan ja 3 momenttiin sisältyviä mainintoja

valvontajaksosta on tulkittava siten, että vahvistuspäätös annetaan kahden valvontajakson ajaksi ja viraston tulee näin ollen antaa uusi vahvistuspäätösluonnos ennen yhteensä kahdeksan vuoden mittaisen kokonaisjakson päättymistä. Pykälässä on lisäksi erikseen säädetty uutta toimijaa koskevista vahvistuspäätöksistä ja niiden voimassaolosta.

16 §. Seuraamusmaksut. Pykälän 4 ja 5 kohdassa on korjattu virheellinen säädösviittaus.

33 §. Suuntaviivojen noudattaminen. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jolla pannaan täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin 39 ja maakaasumarkkinadirektiivin 43 artikloiden 1 ja 4 kohtien suuntaviivojen noudattamista koskevien valvontamenettelyiden edellyttämät kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat toimivaltuudet, joiden täytäntöönpanon komissio on rikkomuskanteissaan katsonut Suomen laiminlyöneen. Säännöksellä säädettäisiin suuntaviivojen noudattamista koskevien valvontamenettelyjen aloittamiseen liittyvistä toimivaltuuksista.

Jos Energiamarkkinavirasto katsoo, että toisen ETA-valtion sääntelyviranomaisen antama päätös rikkoo suuntaviivoja koskevaa komission asetusta tai päätöstä, voi Energiamarkkinavirasto ilmoittaa asiasta komissiolle. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta.

Lisäksi Energiamarkkinavirasto voi pyytää asiasta lausunnon energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolta. Lausunnon pyytäminen ei ole sidottu määräaikaan.

Muutoksiin liittyen esitetään myös pykälän otsikon muuttamista vastaamaan paremmin säännöksen sisältöä.

39 §. Voimaantulo. Lain on ollut tarkoitus tulla voimaan ennen syyskuun alkua 2013.

Nytemmin on päätetty, että voimaantulo siirtyy siten, että lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013. Tämän vuoksi säännöksen toinen virke on tarpeeton, ja se voidaan poistaa.

41 §. *Seuraamusmaksuasian käsittelyä koskeva siirtymäsäännös.* Pykälässä on varauduttu lain voimaantuloon ennen syyskuun alkua 2013.

Nytemmin on päätetty, että voimaantulo siirtyy siten, että lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013. Tämän vuoksi pykälä on tarpeeton, ja se voidaan poistaa.

42 §. *Muutoksenhakua koskeva siirtymäsäännös.* Pykälässä on varauduttu lain voimaantuloon ennen syyskuun alkua 2013.

Nytemmin on päätetty, että voimaantulo siirtyy siten, että lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013. Tämän vuoksi pykälä on tarpeeton, ja se voidaan poistaa.

4. Laki Energiamarkkinavirastosta

1 §. *Tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin Energiamarkkinaviraston tehtävistä. Pykälän 2 momentissa on luettelo niistä laeista, joissa on annettu tehtäviä viraston vastuulle. Esityksen antamisen jälkeen eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen biopolttoaineista ja bionesteistä (HE 13/2013 vp; EV 58/2013 vp). Laissa annetaan uusia tehtäviä Energiamarkkinavirastolle. Valiokunta on teknisenä muutoksena sisällyttänyt edellä mainitun uuden lain pykälän 2 momentin uuteen 14 kohtaan.

6. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:n muuttamisesta

Johtolause. Johtolauseeseen on tehty tekninen muutos.

71 §. *Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja.* Esityksessä ehdotetaan, että pykälään lisätään uusi 11 a kohta. Finanssivalvonnasta annettua lakia on muutettu hallituksen esityksen antamisen jälkeen ja pykälään on tässä yhteydessä lisätty uusi 11 a kohta (254/2013). Tämän vuoksi esitetään, että nyt ehdotettu sääntely sisällytetään uuteen 11 b kohtaan.

8. Laki markkinaoikeuslain 1 ja 5 §:n muuttamisesta

Lakiehdotuksessa on varauduttu siihen, että 3. lakiehdotus tulee voimaan ennen syyskuuta 2013. Tämän vuoksi on ollut tarpeen säännellä muutoksenhausta markkinaoikeuteen, koska uusi laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (100/2013) tulee voimaan vasta 1 päivänä syyskuuta 2013.

Nytemmin on päätetty, että 3. lakiehdotuksen voimaantulo siirtyy 1 päivään syyskuuta 2013, joten siihen liittyvä muutoksenhaku kyetään turvaamaan 7. lakiehdotuksen avulla. Tämän vuoksi 8. lakiehdotus on tarpeeton, ja se voidaan hylätä.

Aloite

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muun muassa lakialoitteen tavoitteisiin liittyviä muutoksia, vaikkakin painottaen eri keinoja. Kun aloitteessa pyritään parantamaan asiakkaiden oikeuksia sähköntoimitusten keskeytyessä vahingonkorvaussääntelyä tiukentamalla, on esityksen tavoitteena estää katkosten syntyminen tai ainakin merkittävästi lyhentää niitä. Talousvaliokunta on päätnyt esittämään, että sähkömarkkinalakia muutetaan hallituksen esityksen pohjalta. Tämän vuoksi esitetään, että lakialoite hylätään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 5. ja 7. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1.—4. ja 6. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että 8. lakiehdotus hylätään ja

että lakialoite LA 4/2012 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Sähkömarkkinalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Tavoite, soveltamisala ja määritelmät

1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—12 kohta kuten HE)

13) **sähköntuotannolla** sähkön tuottamista;
(Uusi)

(14—27 kohta kuten HE:n 13—26 kohta)

28) **vertikaalisesti integroituneella yrityksellä** sähköalan yritystä tai sähköalan yritysten ryhmää, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa ja jossa yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa ainakin joko sähkön siirtoa tai jakelua ja ainakin joko sähkön tuotantoa tai toimittamista; (Uusi)

29) (27) omistussuhteessa olevalla yrityksellä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY 41 artiklassa tarkoitettua sidosyritystä ja 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua osakkuusyritystä sekä samoille osakkeenomistajille kuuluvia yrityksiä;

(30—34 kohta kuten HE:n 28—32 kohta)

II OSA

SÄHKÖVERKOT

2 luku

Sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuus

4—6 §
(Kuten HE)

7 §

Kantaverkonhaltijaa koskevat lisävaatimukset

(1 mom. kuten HE)

Hakijan, joka on kuulunut vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on 1 momentissa säädettyjen vaatimusten lisäksi esitettävä selvitys siitä, että vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä kantaverkonhaltijalle kuuluvia tehtäviä hoitanutta henkilöstöä ei ole siirretty sähköntuotantoa tai -toimitusta harjoittaville yrityksille. (Uusi)

8—12 §
(Kuten HE)

3 luku

Sähköverkon rakentaminen

13—17 §
(Kuten HE)

4 luku

Verkonhaltijan yleiset velvollisuudet ja verkkopalvelujen hinnoittelu18—23 §
(Kuten HE)

24 §

Verkkopalvelujen myyntiehtoja ja hinnoittelua koskevat yleiset säännökset

Verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. *Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.*

(2 ja 3 mom. kuten HE)

25—27 §
(Kuten HE)

28 §

Verkonhaltijan varautumissuunnittelu

Verkonhaltijan on (*poist.*) asianmukaisella suunnittelulla *varauduttava* normaaliolojen *häiriötilanteisiin* ja valmiuslaissa *tarkoitettuihin poikkeusoloihin*. Verkonhaltijan on laadittava varautumissuunnitelma sekä osallistuttava tarpeellisessa laajuudessa huoltovarmuuden turvaamiseen *tähtäävään* valmiussuunnitteluun. Varautumissuunnitelma on päivitettävä vähintään kerran kahdessa vuodessa *ja silloin, kun olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.*

(2—5 mom. kuten HE)

29 §

Verkonhaltijan yhteistoimintavelvollisuus häiriötilanteissa

(1 mom. kuten HE)

Jakeluverkonhaltijan on järjestettävä 1 momentissa tarkoitettua yhteistyötä varten erillinen viestiyhteys valvomoonsa tai muuhun tilaan, josta johdetaan verkkonhaltijan toimenpiteitä häiriötilanteen poistamiseksi.

30 §
(Kuten HE)

5 luku

Kantaverkkoa ja kantaverkonhaltijaa koskevat säännökset31—48 §
(Kuten HE)

49 §

Sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittäminen

(1 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tehtävät rahoitetaan erillisillä maksuilla, joita järjestelmävastaava kantaverkonhaltija on oikeutettu keräämään *kantaverkkopalvelun, tasepalvelun ja 1 momentissa tarkoitettun palvelun* käyttäjiltä. Maksuilla voidaan kattaa järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle tehtävän hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto. Maksujen määräytymisperusteiden tulee olla tasapuolisia ja syrjimättömiä. Maksut ja niiden määräytymisperusteet on julkaistava.

6 luku

Jakeluverkkoa ja jakeluverkonhaltijaa koskevat säännökset50 §
(Kuten HE)

51 §

Jakeluverkon toiminnan laatuvaatimukset

(1 mom. kuten HE)

Jakeluverkonhaltija voi määrittää käyttöpaikkaan sovellettavan tavoitetason 1 momentin (poist.) 3 kohdasta poiketen paikallisten olosuhteiden mukaisesti, jos:

1) käyttöpaikka sijaitsee saarella, johon ei ole siltaa tai vastaavaa muuta kiinteää yhteyttä taikka säännöllisesti liikennöitävää maantietä lauttayhteyttä; tai

2) käyttöpaikan vuotuinen sähkönkulutus on ollut kolmen edellisen kalenterivuoden aikana enintään 2 500 kilowattituntia ja 1 momentin 3 kohdan vaatimuksen täyttämisen edellyttämien investointien kustannukset olisivat käyttöpaikan osalta poikkeuksellisen suuret sen muista käyttöpaikoista etäisen sijainnin vuoksi.

52 ja 53 §
(Kuten HE)

54 §

Sähkönjakelupalvelujen aikajaotus jakeluverkossa

Jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia erilaisia sähkönjakelupalveluja. (Poist.)

55 ja 56 §
(Kuten HE)

57 §

Jakeluverkonhaltijan laskutus jakeluverkossa

(1 mom. kuten HE)

Jakeluverkonhaltijan on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkönjakelun laskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehtoisissa ei saa olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta jakelu-

verkonhaltijalle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Jos jakeluverkonhaltija tarjoaa kuluttajille ennakkomaksujärjestelmää, on järjestelmän heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua todennäköistä vuotuista sähkönkulutusta.

58—62 §
(Kuten HE)

III OSA

SÄHKÖNTUOTANTO JA -TOIMITUS

7 luku

Sähköntuotanto

63—65 §
(Kuten HE)

8 luku

Sähköntoimittajan sopimustietojen säilyttäminen

66 §
(Kuten HE)

9 luku

Sähkön vähittäismyynti

67 §

Toimitusvelvollisuus

(1 mom. kuten HE)

Vähittäismyyjällä, jolla on toimitusvelvollisuus, on oltava julkiset sähkön myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia eikä sähkökaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

(3 mom. kuten HE)

68 §
(Kuten HE)

69 §

Vähittäismyyjän laskutus

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Vähittäismyyjän on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkölaskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehtoissa ei saa olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. *Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot.* Jos vähittäismyyjä tarjoaa kuluttajille ennakkomaksujärjestelmää, on järjestelmän heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua todennäköistä vuotuista sähkönkulutusta.

(4 mom. kuten HE)

70 §
(Kuten HE)

10 luku

Sähköntoimitus kiinteistön sisäisen sähköverkon kautta71 ja 72 §
(Kuten HE)

IV OSA

SÄHKÖMARKKINOIDEN TOIMIJOIDEN VELVOLLISUUDET

11 luku

Sähkömarkkinoiden toimijoiden velvollisuudet sähköjärjestelmässä73—76 §
(Kuten HE)

12 luku

Toimintojen eriyttäminen77—83 §
(Kuten HE)

V OSA

SÄHKÖSOPIMUKSET

13 luku

Sähkösopimuksia koskevat säännökset84—87 §
(Kuten HE)

88 §

Vahvistusilmoitus

Jos sähköverkkosopimusta tai sähkönmyyntisopimusta ei ole tehty kirjallisesti, jakeluverkonhaltijan tai vähittäismyyjän on lähetettävä loppukäyttäjälle tiedot tehdystä sopimuksesta sekä siihen sovellettavista hinnoista ja muista ehdoista (*vahvistusilmoitus*). Jos sopimus on tehty kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitetussa kotimyyynnissä tai etämyynnissä, on vahvistusilmoituksen täytettävä kotimyyntiasiakirjalle tai etämyyntiin liittyvälle vahvistukselle säädetyt vaatimukset. (*Poist.*) Vahvistusilmoitus on lähetettävä viivytyksettä ja viimeistään kahden viikon kuluttua sopimuksen tekemisestä.

Sopimus katsotaan tehdyksi vahvistusilmoituksen ehdoin, jollei loppukäyttäjä vahvistusilmoituksessa mainitussa huomautusajassa ole (*poist.*) ilmoittanut sopijapuolelleen, ettei hän pidä ilmoitusta sopimusta vastaavana. *Huomautusajan* on oltava vähintään kolme viikkoa vahvistusilmoituksen lähettämisestä. *Kuluttajan oikeudesta peruuttaa koti- tai etämyynnissä tehty sopimus säädetään kuluttajansuojalain 6 luvussa.*

(3 mom. kuten HE)

89—92 §
(Kuten HE)

93 §

Sopimusehtojen muuttaminen

Jakeluverkonhaltija saa muuttaa liittymissopimuksen ja sähköverkkosopimuksen sekä vähittäismyyjä sähkömyyntisopimuksen mukaisia hintoja ja muita sopimusehtoja vain:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) jos muutokseen on erityistä syytä olosuhteiden olennaisen muuttumisen, vanhentuneiden sopimus- tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen tai energian säästämiseksi tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamisen johdosta; vähittäismyyjä ei kuitenkaan saa näillä perusteilla muuttaa *määräaikaista* sopimusta.

(2—4 mom. kuten HE)

94—96 §
(Kuten HE)

97 §

Virhe

Sähköjakelussa ja muussa verkkopalvelussa sekä sähköntoimituksessa on virhe, jos sähkön laatu tai toimitustapa ei vastaa sitä, mitä voidaan katsoa sovitun tai kun kuluttajan laskutus on virheellinen tai viivästynyt. *Sähköntoimituksessa ei kuitenkaan katsota olevan virhettä, vaikka vähittäismyyjän laskutus on virheellinen tai viivästynyt, jos vähittäismyyjä osoittaa, että virheellisyys tai viivästys on johtunut hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta tekijästä, jonka seurauksia hän ei kohtuudella olisi voinut välttää tai estää.* Jollei toisin ole sovittu, sähköjakelussa ja muussa verkkopalvelussa sekä sähköntoimituksessa on virhe, jos sähkö ei laadultaan vastaa Suomessa noudatettavia standardeja taikka jos sähköjakelu tai sähköntoimitus on yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt eikä keskeytystä voida pitää kes-

keytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen väheisenä.

98 ja 99 §
(Kuten HE)

100 §

Vakiokorvaus sähköjakelun tai sähköntoimituksen keskeytymisen vuoksi

Loppukäyttäjällä on *ilman eri vaatimusta* oikeus sähköjakelun tai sähköntoimituksen yhtäjaksoisen keskeytymisen perusteella vakiokorvaukseen, jos jakeluverkonhaltija tai vähittäismyyjä, joka toimittaa sähköä loppukäyttäjille kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, ei osoita, että sähköjakelun tai sähköntoimituksen keskeytymisen johtuu hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta esteestä, jota hänen ei kohtuudella voida edellyttää ottavan huomioon toiminnassaan ja jonka seurauksia hän ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai voittaa.

(2—5 mom. kuten HE)

101 §

Vastuutahot

Loppukäyttäjällä on aina oikeus esittää virheeseen sekä 100 §:ssä tarkoitettuun sähköjakelun keskeytymiseen perustuvat vaatimuksensa jakeluverkonhaltijalle *lukuun ottamatta myyjän virheelliseen tai viivästyneeseen laskuun perustuvia vaatimuksia.* Vaatimus on esitettävä kohtuullisessa ajassa siitä, kun loppukäyttäjä havaitsi virheen tai sähköjakelun keskeytymisen taikka hänen olisi pitänyt se havaita ja hänellä oli vaatimuksen esittämiseksi tarvittavat tiedot jakeluverkonhaltijasta.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

102 §
(Kuten HE)

103 §

Sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttäminen loppukäyttäjistä johtuvasta syystä

(1—3 mom. kuten HE)

Sähkönjakelua tai sähköntoimitusta ei saa maksujen laiminlyönnin vuoksi keskeyttää kohteesta, jossa onnettomuuksien ehkäisemiseksi vaadittavat turvajärjestelyt ovat riippuvaisia sähköstä ja jossa sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttäminen aiheuttaa onnettomuusvaaran, ennen kuin on kulunut neljä kuukautta laiminlyödyn maksun eräpäivästä. Tämän momentin säännöksestä ei saa sopimuksin poiketa. (Uusi)

104 ja 105 §
(Kuten HE)

VI OSA

VALVONTA JA SEURAAMUKSET

14 luku

Ohjaus ja valvonta

106 §
(Kuten HE)

15 luku

Seuraamukset

107—109 §
(Kuten HE)

VII OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

16 luku

Erinäiset säännökset

110—116 §
(Kuten HE)

17 luku

Voimaantulo

117 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2013. (Poist.)
(2 mom. kuten HE)

118 §
(Kuten HE)

119 §

Jakeluverkon toimintavarmuutta koskeva siirtämissäännös

(1 mom. kuten HE)

Energiamarkkinavirasto voi jakeluverkonhaltijan hakemuksesta jatkaa vähintään 75 prosenttia jakeluverkon käyttäjistä koskevaa täytäntöönpanoaikaa painavista syistä enintään 31 päivään joulukuuta 2025 ja erittäin painavista syistä enintään 31 päivään joulukuuta 2028 sekä kaikkia jakeluverkon käyttäjiä koskevaa täytäntöönpanoaikaa painavista syistä enintään 31 päivään joulukuuta 2032 ja erittäin painavista syistä enintään 31 päivään joulukuuta 2036. Täytäntöönpanoajan jatkamisen edellytyksenä on, että jakeluverkonhaltija on osoittanut, että 51 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyjen vaatimusten täyttäminen edellyttää jakeluverkonhaltijalta lain voimaantuloajan tilanteen mukaan määritettynä jakeluverkonhaltijoiden

keskiarvoa merkittävästi suuremman osuuden keski- ja pienjännitejohdoista muuttamista ilma-johdoista maakaapeleiksi ja että jakeluverkonhaltija joutuu vaatimusten täyttämiseksi uusi-maan ennenaikaisesti merkittävän määrän jake-luverkkoa. Hakemus täytäntöönpanoajan jatka-misesta on tehtävä viimeistään 31 päivänä jou-lukuuta 2017. (Uusi)

120 §

Jakeluverkon kehittämissuunnitelmaa koskeva siirtymäsäännös

Jakeluverkonhaltijan on toimitettava ensim-mäinen 52 §:ssä tarkoitettu jakeluverkon kehit-tämissuunnitelmansa Energiamarkkinavirastol-le 30 päivään kesäkuuta 2014 mennessä. Ener-giamarkkinaviraston oikeus vaatia jakeluver-konhaltijaa muuttamaan tätä suunnitelmaa päät-tyy 30 päivänä kesäkuuta 2015.

121 §
(Kuten HE)

122 §
(Poist.)

122 ja 123 §
(Kuten HE:n 123 ja 124 §)

125 §
(Poist.)

124 § (Uusi)

Siirtopalvelujen erillistä hinnoittelua koskeva siirtymäsäännös

Lain 55 §:n säännöstä siirtopalvelujen erilli-sestä hinnoittelusta sovelletaan jakeluverkon-haltijan maantieteellisesti toisistaan erillään si-jaitseviin vastuualueen osiin, jotka on muodos-tettu 27.12.2004 jälkeen.

125 § (Uusi)

Varautumissuunnitelman laatimista koskeva siirtymäsäännös

Verkonhaltijan on toimitettava ensimmäinen 28 §:ssä tarkoitettu varautumissuunnitelmansa Huoltovarmuuskeskukselle viimeistään 30 päi-vänä kesäkuuta 2014.

2.

Laki

maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maakaasumarkkinalain (508/2000) 6 luvun 4 §, 7 luvun 1 a—1 d, 2, 2 a ja 3—7 § ja 9 lu-vun 4 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun 1 a—1 d, 2, 2 a ja 7 § ja 9 luvun 4 a § laissa 1293/2004 sekä 7 lu-vun 5 § osaksi laissa 1293/2004,

muutetaan 1 luvun 2 §:n 3 momentti ja 3 §, 2 luvun otsikko, 1 ja 2 §, 4 §:n 2 momentti, 4 a § ja 8 §:n 1 momentti, 3 luvun 2 §, 4 luvun otsikko, 2, 3, 6 ja 7 §, 6 luvun 3 ja 5 §, 7 luvun 1 §, 8 luvun 1 § sekä 9 luvun 2, 4 ja 5 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 2 §:n 3 momentti, 2 luvun 4 a § (*poist.*), 4 luvun 7 § sekä 9 luvun 4 ja 5 § laissa 1293/2004, 4 luvun 6 § laissa 445/2003 sekä 7 luvun 1 § osaksi laissa 1293/2004, sekä

lisätään 2 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti, 2 lukuun uusi 3 a ja 10—14 §, lakiin uusi 2 a luku, 3 lu-kuun uusi 2 a, 2 b ja 3 a §, 4 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti (*poist.*), 4 lukuun uusi 2 a § ja 4 luvun

5 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 5 lukuun uusi 7 §, 6 lukuun uusi 8 § ja 9 lukuun siitä lailla 1293/2004 kumotun 6 §:n tilalle uusi 6 § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 § (Kuten HE)

3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—3 kohta kuten HE)

4) **yhteenliitettyllä verkolla** useita toisiinsa yhdistettyjä verkkoja; (Uusi)

5) **erillisellä linjalla** yhteenliitettyä verkkoa täydentävää maakaasuputkea; (Uusi)

(6 kohta kuten HE:n 4 kohta)

7) **jakelulla** maakaasun siirtämistä paikallisten tai alueellisten putkistojen kautta asiakkaille toimitettavaksi, mutta ei maakaasun toimitusta; (Uusi)

(8 kohta kuten HE:n 5 kohta)

9) **siirtoverkonhaltijalla** elinkeinonharjoittajaa, joka harjoittaa siirtotoimintaa ja on vastuussa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä toiminta-alueellaan, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset kaasun siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä; (Uusi)

10) **jakeluverkonhaltijalla** elinkeinonharjoittajaa, joka harjoittaa jakelutoimintaa ja on vastuussa jakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä toiminta-alueellaan, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset kaasun jakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä; (Uusi)

(11 ja 12 kohta kuten HE:n 6 ja 7 kohta)

13) (8) uusiutuvista energialähteistä peräisin olevalla kaasulla biomassasta termisesti valmistettavaa biokaasua, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua sekä mädättämällä syntyvää biokaasua;

(14—24 kohta kuten HE:n 9—19 kohta)

25) **uudella infrastruktuurilla** infrastruktuuria, joka ei ole valmistunut 4 päivään elokuuta 2003 mennessä; (Uusi)

(26—29 kohta kuten HE:n 20—23 kohta)

30) **maakaasuntoimitussopimuksella** maakaasun toimittamisesta tehtyä sopimusta, lukuun ottamatta maakaasukaasujohdannaisia; (Uusi)

31) **maakaasujohdannaisella** rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY liitteessä I olevan C osan 5, 6 tai 7 kohdassa määriteltä rahoitusvälinettä, jonka kohde-etuus on maakaasu. (Uusi)

2 luku

Verkonhaltijan sekä varastointilaitteiston ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan yleiset velvollisuudet ja palvelujen hinnoittelu

1 §

Verkonhaltijan tulee ylläpitää, käyttää ja kehittää maakaasuverkkoaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin asiakkaiden kohtuullisten tarpeiden mukaisesti ja turvata osaltaan maakaasun toimitukset asiakkaille. Siirtoverkonhaltijan tulee lisäksi rakentaa eurooppalaisen siirtojärjestelmän yhdentämiseksi riittävästi rajat ylittävää siirtokapasiteettia, jos rakentaminen on tarpeen taloudelliselta kannalta kohtuullisen ja teknisesti toteuttamiskelpoisen maakaasun kysynnän tyydyttämiseksi ja maakaasun toimitusvarmuuden huomioon ottamiseksi.

(2 mom. kuten HE)

2 §

Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät maakaasun käyttö- ja varastointikohteet, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitokset, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitokset ja erilliset linjat. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä ja niissä on otettava huomioon maakaasun siirtojärjestelmän ja verkon yhteentoimivuuden ja toimintavarmuuden sekä maakaasun siirtojärjestelmän tehokkuuden vaatimat ehdot.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

3, 3 a ja 4 §
(Kuten HE)

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi sille tehdystä hakemuksesta vapauttaa merkittävää uutta infrastruktuuria koskevan investoinnin tekemisen verkonhaltijan, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan tai varastointilaitteiston haltijan määrääjäksi 3 §:ssä säädetystä siirtovelvollisuudesta, 12 tai 14 §:ssä säädetystä käyttöoikeusmenettelystä sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (/) 10 §:ssä säädetystä ehtojen, hinnoittelussa noudatettavien menetelmien, edellytysten ja tariffien vahvistamismenettelystä. Merkittävänä uutena infrastruktuurina tässä yhteydessä pidetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen yhdysputken, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen tai varaston rakentamista, niiden kapasiteetin huomattavaa kasvattamista koskevaa investointia sekä niiden muuttamista siten, että muutos mahdollistaa uusien maakaasuntoimituslähteiden kehittämisen. Vapautus voi koskea uuden infrastruktuurin tai olemassa olevan infrastruktuurin, jonka kapasiteettia on huomattavasti lisätty, koko kapasiteettia tai osaa siitä. Päätös on julkaistava. (Uusi)

Edellytyksenä vapautuksen myöntämiselle on, että:

1) investointi lisää kilpailua maakaasuntoimituksissa ja parantaa toimitusvarmuutta;

2) investointia ei siihen liittyvien riskien vuoksi tehtäisi ilman maakaasumarkkinaviranomaisen myöntämää vapautusta;

3) investoinnin tekemä vapautuksen hakija ei ole investoinnin kohteeseen liittyvän verkon haltija;

4) investoinnista aiheutuvat kustannukset peritään investoinnin käyttäjiltä;

5) vapautus ei häiritse maakaasumarkkinoiden kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa eikä sen verkon tehokasta toimintaa, johon investoinnin kohde on liitetty.

(Uusi)

Päätökseen voidaan sisällyttää vapautuksen kestoa ja uuden infrastruktuurin syrjimättömyyttä käyttöoikeutta (poist.) koskevia ehtoja (poist.). Ehdosta päätettäessä on erityisesti otettava huomioon rakennettava lisäkapasiteetti tai olemassa olevan kapasiteetin muutos, hankkeen aikataulu ja olosuhteet Suomessa.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on ennen vapautuksen myöntämistä päätettävä uuden infrastruktuurin kapasiteetin hallintaa ja jakamista koskevista säännöistä ja menettelyistä. Säännöissä on vaadittava, että kaikkia infrastruktuurin mahdollisia käyttäjiä pyydetään ilmoittamaan kiinnostuksensa kapasiteetin hankintaan ennen kuin uuden infrastruktuurin kapasiteetti, omaan käyttöön tarkoitettu kapasiteetti mukaan luettuna, jaetaan. Maakaasumarkkinaviranomaisen on vaadittava, että ylikuormituksen hallintaa koskeviin sääntöihin sisältyy velvollisuus tarjota käyttämättömiä kapasiteettia markkinoille ja että infrastruktuurin käyttäjillä on oikeus käydä hankkimallaan kapasiteetilla kauppaa jälkimarkkinoilla. Maakaasumarkkinaviranomaisen on otettava huomioon kapasiteetinjakomenettelyn tulokset arvioidessaan vapautuksen perusteiden täyttymistä. Päätös on julkaistava. (Uusi)

8 § (Uusi)

Verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on li-

säksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

10—13 §
(Kuten HE)

14 §

Varastointilaitteiston haltijan on neuvoteltava varaston sekä varastointiin liittyvien lisäpalvelujen käyttöoikeudesta ja verkonhaltijan putkilinjavarastoinnin sekä siihen liittyvien lisäpalvelujen käyttöoikeudesta yhteenliitetyn verkon alueella tai sen ulkopuolella olevien maakaasu-alan yritysten ja asiakkaiden kanssa edellyttäen, että käyttöoikeus on teknisesti ja taloudellisesti tarpeellista tehokkaan verkkoon pääsyn tarjoamiseksi sekä muiden lisäpalvelujen käyttöoikeuden järjestämiseksi. Varastointilaitteiston haltijan ja verkonhaltijan on julkaistava tiedot siitä, mitä varastoja tai varastojen osia ja mahdollisuuksia putkilinjavarastointiin on käytettävissä sekä ilmoitettava niistä maakaasumarkkinaviranomaiselle.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

2 a luku

Siirtoverkonhaltijan riippumattomuus ja sen varmentaminen

1—6 §
(Kuten HE)

3 luku

Järjestelmävelvoitteet ja maakaasukauppojen selvitys

2, 2 a, 2 b ja 3 a §
(Kuten HE)

4 luku

Maakaasun toimittaminen ja maakaasun käyttäjän asema

1 §
(Kuten HE)

2 §

Maakaasun toimittajalla on oltava julkiset maakaasun myyntiehtot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia eikä maakaasukaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Kuluttajille suunnatut myyntiehtot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle. (Uusi)

Maakaasun toimittajan tulee toimittaa 1 momentissa tarkoitetut myyntiehtot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet maakaasumarkkinaviranomaiselle ennen niiden käyttöönottamista. Maakaasumarkkinaviranomainen voi antaa tarkemmat määräykset, mitä myyntiehtoihin ja -hintoihin sekä niiden määräytymisperusteisiin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa. (Uusi)

Maakaasun toimittajan tulee julkaista maakaasun keskimääräistä hintatasoa kuvaavia tietoja maakaasumarkkinaviranomaisen määräämällä tavalla.

2 a §
(Kuten HE)

3 §

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Maakaasun toimittajan on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja laskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehtoisissa ei saa olla perusteettomia tai eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta jakeluverkonhaltijalle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Jos maakaasun toimittaja tarjoaa kuluttajil-

le ennakkomaksujärjestelmää, järjestelmän on heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua vuotuista maakaasunkulutusta.

(4 mom. kuten HE)

5 § (Uusi)

— — — — —
Jos maksun laiminlyönti on johtunut kuluttajan maksuvaikeuksista, joihin hän on joutunut vakavan sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi pääasiassa ilman omaa syytään, maakaasunjaketun tai maakaasuntoimituksen saa keskeyttää aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua maksun eräpäivästä. (Uusi 2 mom.)
 — — — — —

6 §
 (Kuten HE)

7 §
 (1 ja 2 mom. kuten HE)

Palveluntarjoajan on ilmoitettava kuluttajalle sopimusehtojen muutoksesta *avoimella ja helposti ymmärrettävällä tavalla* viimeistään 30 päivää ennen muutoksen voimaantuloa. Jos palveluntarjoaja muuttaa sopimusehtoja eikä kuluttaja niitä hyväksy, kuluttajalla on oikeus irtisanoa sopimus. Myös tästä oikeudesta on mainittava kuluttajan kanssa tehtävässä sopimuksessa.

5 luku

Toimintojen eriyttäminen

7 §
 (Kuten HE)

6 luku

Luvat ja ilmoitukset

3, 5 ja 8 §
 (Kuten HE)

7 luku

Ohjaus ja valvonta

1 §
 (Kuten HE)

8 luku

Vahingonkorvaus ja rangaistukset

1 §
 (Kuten HE)

9 luku

Erinäiset säännökset

2 ja 4 §
 (Kuten HE)

5 §

Jos hakijalle myönnetään 2 luvun 4 (*poist.*) §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa, maakaasumarkkinaviranomaisen on noudatettava maakaasumarkkinadirektiivin 48 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä.

Kun maakaasumarkkinaviranomainen on vastaanottanut 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettua vapautusta koskevan hakemuksen tai antanut päätöksen tällaiseen hakemukseen, on maakaasumarkkinaviranomaisen noudatettava maakaasumarkkinadirektiivin 36 artiklan 4, 8 ja 9 kohdassa säädettyä menettelyä. (Uusi)

6 §
 (Kuten HE)

(1 kohta kuten HE)

2. (*Poist.*)

(2—4 kohta kuten HE:n 3—5 kohta)

6. (*Poist.*)

(5 kohta kuten HE:n 7 kohta)

8. (*Poist.*)

3.

Laki**sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—3 kohta kuten HE)

4) *muulla kuin kotitalousasiakkaalla luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa sähköä tai maakaasua muuhun kuin kotitaloutensa käyttöön, sähkön tukkuasiakasta sekä sähköntuottajaa; (Uusi)*

(5 kohta kuten HE:n 4 kohta)

(2 mom. kuten HE)

2 luku

Energiamarkkinaviraston tehtävät

4 ja 5 §
(Kuten HE)

6 §

Energiamarkkinaviraston tehtävät kansallisena sääntelyviranomaisena

Euroopan unionin sähkö- ja maakaasualaa koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuna kansallisena sääntelyviranomaisena toimiessaan Energiamarkkinaviraston tehtävänä on erityisesti:

(1 kohta kuten HE)

2) varmistaa, että sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijat sekä muut sähkö- ja maakaasualan

yritykset noudattavat kansallisesta ja unionin lainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan, ja päättää toimivaltansa mukaisesti tarvittavista ja oikeasuhteisista toimenpiteistä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden kilpailun edistämiseksi ja markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi;

(3—9 kohta kuten HE)

10) seurata kilpailua rajoittavien sopimuskäytäntöjen sekä muihin kuin kotitalousasiakkaisiin kohdistuvien yksinoikeuslausekkeiden esiintymistä sähkö- ja maakaasualalla;

(11—20 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

7 ja 8 §
(Kuten HE)

3 luku

Energiamarkkinaviraston toimivalta valvonta-asioissa

9 §
(Kuten HE)

10 §

Energiamarkkinaviraston vahvistamat ehdot ja menetelmät

(1 mom. kuten HE)

Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä:

(1—3 kohta kuten HE)

4) verkkotoiminnan tehostamiseen, markkinoiden yhdentymisen edistämiseen, verkon varmuuden parantamiseen sekä näihin liittyvän tutkimustoiminnan edistämiseen ja verkon kehittä-

miseen kannustavista tavoitteista ja niiden määrittämistavasta sekä menetelmistä, joilla tavoitteita sovelletaan hinnoittelussa;

(5 kohta kuten HE)

(3 mom. kuten HE)

11—15 §
(Kuten HE)

4 luku

Seuraamukset

16 §

Seuraamusmaksu

Elinkeinonharjoittajalle voidaan määrätä seuraamusmaksu, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta:

(1—3 kohta kuten HE)

4) rikkoo tai jättää noudattamatta sähkömarkkinadirektiivin 11 artiklan 10 kohdan tai 40 artiklan 4 kohdan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä liiketointa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta tai tietojen säilyttämisestä;

5) rikkoo tai jättää noudattamatta maakaasumarkkinadirektiivin 11 artiklan 10 kohdan, 15 artiklan 3 kohdan tai 44 artiklan 4 kohdan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä liiketointa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta, varastointilaitteiston haltijoiden eriyttämisestä tai tietojen säilyttämisestä;

(6—8 kohta kuten HE)

(2—4 mom. kuten HE)

17—20 §
(Kuten HE)

5 luku

Energiamarkkinaviraston toimilupavalvonta

21—25 §
(Kuten HE)

6 luku

Viranomaisten välinen yhteistyö

26—28 §
(Kuten HE)

7 luku

Menettelytavat

29—32 §
(Kuten HE)

33 §

Suuntaviivojen noudattaminen

(1 mom. kuten HE)

Jos Energiamarkkinavirasto katsoo, että toisen ETA-valtion kansallisen sääntelyviranomaisen antama, rajat ylittävän sähkö- tai maakaasukaupan kannalta merkityksellinen päätös ei ole suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen mukainen, voi Energiamarkkinavirasto ilmoittaa asiasta komissiolle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toisen ETA-valtion kansallinen sääntelyviranomainen on antanut päätöksensä. Energiamarkkinavirasto voi tämän lisäksi pyytää energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolta lausunnon siitä, onko toisen ETA-valtion kansallisen sääntelyviranomaisen antama päätös suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen mukainen. (Uusi)

34 ja 35 §
(Kuten HE)

8 luku
Muutoksenhaku

36—38 §
(Kuten HE)

9 luku
Voimaantulo

39 §
Voimaantulo

40 §
(Kuten HE)

41 §
(*Poist.*)

42 §
(*Poist.*)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
2013. (*Poist.*)

4.

Laki

Energiamarkkinavirastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	13) hiilidioksidin talteenottamisesta ja varas-
<i>Tehtävät</i>	toinnista annetussa laissa (416/2012);
(1 mom. kuten HE)	14) biopolttoaineista ja bionesteistä annetus-
Energiamarkkinavirasto hoitaa tehtävät, jot-	sa laissa (/). (<i>Uusi</i>)
ka sille on annettu:	(3—6 mom. kuten HE)
(1—12 kohta kuten HE)	
	2—8 §
	(Kuten HE)

6.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 71 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on
osaksi laeissa 194/2011, 752/2012 ja 254/2013, uusi 11 b kohta seuraavasti:

71 §

Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäätöjen estämättä tietoja:

11 b)

(kuten HE:n 11 a kohta)

Voimaantulosäätös
(Kuten HE)

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
vpj. Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs. Lars Erik Gästgivers /r
Teuvo Hakkarainen /ps (osittain)
Harri Jaskari /kok
Johanna Karimäki /vihr
Miapetra Kumpula-Natri /sd (osittain)

Jukka Kärnä /sd
Eero Lehti /kok (osittain)
Jari Myllykoski /vas
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /kesk
Kaj Turunen /ps (osittain)
vjäs. Lauri Heikkilä /ps
Jukka Kopra /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulo-vesi.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esityksen tavoitteet ovat pääpiirteissään kannatettavia. EU:n 3. sisämarkkinapaketin vaatimusten täyttäminen sekä sähkön että kaasun siirron osalta on perusteltua. Erittäin tärkeää on myös sähkön jakelu- ja toimitusvarmuuden parantaminen.

Sisämarkkinapaketin vaatimien keskeisten muutosten osalta yhdymme hallituksen esitykseen.

Viime vuosien säätilojen ääri-ilmiöiden lisääntyminen on merkinnyt sähkönjakelun häiriintymistä ja varsin suuria aineellisia menetyksiä. Osassa Suomea sähkökatkot ovat voineet venyä monien vuorokausien mittaisiksi.

Tällaisten ilmiöiden arvioidaan lisääntyvän entisestään edessä olevien vuosien aikana. Ellei jakeluvarmuutta paranneta, häiriöiden kustannusten arvioidaan nousevan vuosikymmenessä monien miljardien eurojen suuruisiksi.

Hallituksen esityksellä siirtoverkonhaltijoille säädetään nyt velvoitteet sähköverkon toimitusvarmuuden kohentamisesta ja häiriöihin varautumisen parantamisesta. Samalla esityksessä velvoitetaan verkonhaltijaa parantamaan häiriöistä tiedottamista. Asiakkaille maksettavia vakiokorvauksia korotetaan.

Valiokunnan hallituksen esitykseen tekemät muutokset, jotka koskevat velvoitteiden toimeenpanon siirtymäaikoja, ovat perusteltuja. 3,5—5,5 miljardin euron suuruisen verkkoinvestointien toteuttaminen nostaa erittäin merkittävästi siirtohintoja ja siten sähkön kokonaishintaa.

Muutoksen jälkeenkin siirtokustannuserot kasvavat maan eri osissa erittäin suuresti. Kun alimmat siirtokustannukset koko maassa ovat tänään tavanomaisessa kerrostaloasunnossa noin 2,8 senttiä/kWh ja kalleimmat noin 10 senttiä/kWh, arvioidaan esityksen nostavan siirtokustannuksia enimmillään lähes 5 senttiä/kWh.

Käytännössä halvimmat siirtokustannukset jäisivät esimerkkitapauksessa noin 3 senttiin/kWh ja kalleimmat nousisivat hallituksen esityksen perusteella jopa yli 15 senttiin/kWh, valiokunnan tekemien muutosten jälkeenkin 13—14 senttiin/kWh.

Tyypillisten pientalojen keskimääräinen sähkönsiirtokustannus on halvimmalle asiakasneljännekselle ollut noin 3,5 senttiä/kWh ja kalleimmalle asiakasneljännekselle keskimäärin noin 5 senttiä/kWh. Hallituksen esityksessä hintaneljännesten erot kasvaisivat suuresti. Alimman neljänneksen keskihinta nousisi runsaaseen 4 senttiin/kWh ja ylimmän neljänneksen noin 9 senttiin/kWh. Kalliimpien yksittäisten pientaloasiakkaiden siirtokustannukset nousevat 10—12 senttiin/kWh.

Tarvitaan tasauskorvaus siirtoerojen tasaukseksi

Sähkönsiirto on monopolitoimintaa, sellaista ihmisten jokapäiväisen toimeentulon kannalta tärkeitä perusinfrastruktuuria, jonka kustannusten tulisi olla edes kutakuinkin samansuuruisia eri puolilla maata. Edellä olevat esimerkit kertovat selvää kieltä siitä, että nyt näin ei käy. Erot eri puolilla maata asuvien sähköntarvitsijoiden kesken kasvavat moninkertaisiksi. Tätä ei voida hyväksyä.

Hallituksen on tuotava mielestämme ensi tilassa eduskuntaan esitys, jolla sähkönsiirron kustannuksia tasataan erityisesti vakituisten asumisen ja elinkeinojen tarvitseman sähkönsiirron osalta. Siirtokustannusten erot saman käyttäjäryhmän välillä eivät maan eri osissa voi mielestämme nousta missään oloissa yli kaksinkertaisiksi eikä ylimmän ja alimman kuluttajaneljännesten siirtohinnan ero voi olla enemmän kuin 50 %. Käytännössä tässä esitetty säilyttäisi siirtohintojen maksimierot suunnilleen nykyisellä tasolla.

Erojen tasaamiseen on erilaisia keinoja. Toimialan sisällä tasaaminen on toinen vaihtoehto. Toinen mielestämme lähinnä kysymykseen tule-

va vaihtoehto on valtion sähköverontuotosta tapahtuva tasauskorvaus. Se maksettaisiin korkeimpien siirtokustannusten madaltamiseksi.

Edellä olevan perusteella esitämme eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavansisältöisen perustelulausuman: Hyväksyessään lakiesityksen eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ensi tilassa esityksen sähkön siirtokustannusten tasaamiseksi. (*Vastalauseen lausumaehdotus*)

Kantaverkon määrittely korjattava

Hallitus esittää, että sisämarkkinapaketin voimaansaattamisen yhteydessä kantaverkon määritelmä tarkistettaisiin.

Hyväksymme sen, että määritelmä tarkistettaisiin ja kanta- ja alueverkot erotetaan selkeästi toisistaan. Emme kuitenkaan voi hyväksyä hallituksen esittämää ratkaisua.

Hallituksen esityksen mukaan kaikki säteittaiset 220 ja 400 kilovoltin, käytännössä kaikki yli 110 kilovoltin johdot, myös ne, jotka yhdistävät jakeluverkon kantaverkkoon, luettaisiin kantaverkoksi.

Esitys muuttaisi merkittävästi nykyistä käytäntöä ja tulkintaa siitä, mitä kantaverkko on. Määrittely saattaa olla teknisesti selkeä. Erilaisten siirtoverkkojen todellisia eroja se ei kuitenkaan huomioi.

Tosiasias- ja suurjännitteisetkin sähköverkot, etenkin säteittäisesti rakennetut, saattavat joissakin olosuhteissa olla luonteeltaan paikallisy- verkkoja, paikallista kulutusta palvelevia. Tästä on kysymys Helsingin alueen korkeajännitteisessä jakeluverkossa. Tällä verkolla ei ole sanottavaa roolia valtakunnallisessa sähkönsiirrossa maan osista toisiin. Se ei täytä verkon käyttötarkoituksen ja maantieteellisen kattavuuden suhteen ns. valtakunnallisuusvaatimusta. Se on luonteeltaan paikallisesta kulutuksesta vastaava verkko. Tästä syystä sitä on pidettävä paikallisena jakeluverkkona eikä valtakunnallisena siirtoverkkona.

Jakelu- ja kantaverkkomäärittelyillä on käytännössä suuri ero sekä kehittämisvelvollisuuden että ennen muuta siirtokustannusrasitteen

osalta. Mikäli Helsingin alueelle rakennettavat korkeajännitteiset jakeluverkot määriteltäisiin kantaverkoksi, sen kustannuksista vastaisivat koko maan sähkökäyttäjät. Tämä olisi epäoikeudenmukaista ja väärin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että 1. lain 31 §:ään lisättäisiin uusi momentti, joka kuuluisi seuraavasti: "Kantaverkoksi ei kuitenkaan lueta tosiasias- ja paikallista kulutusta palvelevaa korkeajännitteistä jakeluverkkoa, jolla ei ole valtakunnallista sähkön siirtotehtävää". (*Vastalauseen muutosehdotus*)

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 31 § muutettuna (Vastalauseen muutosehdotus) ja

että eduskunta hyväksyy yhden lausuman (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen muutosehdotus

1. lakiehdotus

31 §

Kantaverkon määritelmä ja kantaverkkoon kuuluvien sähköjohtojen ja laitteistojen nimeäminen

(1. mom. kuten TaVM)

Kantaverkoksi ei kuitenkaan lueta tosiasias- ja paikallista kulutusta palvelevaa korkeajännitteistä jakeluverkkoa, jolla ei ole valtakunnallista sähkön siirtotehtävää. (Uusi)

(3—5 mom. kuten TaVM:n 2—4 mom.)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ensi tilassa esityksen sähkön siirtokustannusten tasaamiseksi.

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2013

Mauri Pekkarinen /kesk
Arto Pirttilahti /kesk

